

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

23^e JAARGANG

WOENSDAG 13 APRIL 1938

No. 1163

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Th. van Luytelaer (waarnemend Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-West.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

BERICHT.

In verband met de a.s. feestdagen zal het volgend nummer een dag later verschijnen.

INHOUD:

	Blz.
DE VERHOUDING NEDERLAND-NEDERLANDSCH-INDIË door E. D. van Walree	268
Sprekende cijfers door Mr. Dr. A. van Doorninck	270
Verhooging van de monopolieheffingen op granen door Jan Schilthuis	272
De Nederlandsche katoenindustrie in de jaren 1934 tot en met 1937 door Joan Gelderman	274
Een nieuwe phase in de consumptiemelkvoorziening in het Westen des lands door J. Buter	276
Twee niet herziene feilen van de Omzetbelasting door Mr. W. van Elden	278
AANTEKENINGEN:	
„Lancashire's Remedy”, voorstellen tot ordening in de Lancashire katoenindustrie door F. G. Dijkers 279	
Wegenbouw in de Vereenigde Staten	281
Statistieken:	
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	283, 286
Groothandelsprijzen	284-285

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

De verslagweek heeft op de wisselmarkt feitelijk slechts één verrassing te zien gegeven, t.w. eenige achtereenvolgende verlagingen van den Pondenaankoopkoers van het Egalisatiefonds. Nadat eenige maanden lang het fonds dezen koers had gehandhaafd op 8.96%, werd deze week driemaal in successie die koers telkens met ¼ ct. teruggebracht. Deze politiek bracht evenzeer verrassing als destijds de verlaging van den Dollaraankoopkoers, toen die maandenlang op 1.82% gehandhaafd was gebleven. Dit keer, zoowel als toen, was men langzamerhand de „peg” als een soort goudpunt gaan beschouwen. En het resultaat was ook nu weer dat de koersverlaging een vergrooing van het aanbod teweegbracht, omdat veel verkoopers Ponden hadden aangehouden in de veronderstelling dat beneden den minimumkoers een daling toch niet te verwachten was, zoodat aanhouden alleen maar goede en geen kwade kansen involveerde. Toen bij de eerste verlaging deze opvatting een misvatting bleek te zijn, lokte dat aanbod uit.

Men vraagt zich af wat de aanleiding kan zijn geweest tot deze politiek. Het feit dat in de laatste weken het fonds vrij omvangrijke bedragen heeft moeten opnemen en naast goudoverdracht aan De Nederlandsche Bank ook beleving van goud als middel tot liquiditeitsaanvulling moest benutten, kan als reden worden genoemd. Maar die situatie is toch allermindst een uitzondering. Geen wonder, dat weer interpretaties het hoofd opstaken die gewagen van den opzet om geleidelijk de depreciatie van den Gulden te verminderen. Na de uitdrukkelijke „uitlatingen” bij de recente discussies over dit onderwerp door de Regeering, is dat echter niet aan te nemen. Trouwens de Dollarkoers is belangrijk minder gedaald, en de notering ligt nog aanmerkelijk hooger dan het laagste punt. En waar toch tenslotte de Dollar als goudvaluta de eenige maatstaf is voor den omvang van de Guldenstdepreciatie, moet om die reden reeds de vorengenoemde interpretatie als onlogisch worden beschouwd.

De Franc heeft zich gedurende de heele week uitstekend gehouden, en in het begin van de nieuwe week was de stemming uitgesproken vast. Per saldo was er een avans van 5 cts. De verwachting inzake de vorming van een nationaal kabinet los van het volksfront heeft deze week haar schaduwen reeds vooruitgeworpen. De speculatie durfde niets te ondernemen. En de kapitaalexport was blijkbaar min of meer gedraineerd. De voornaamste stimulans voor die beweging, had reeds geruimen tijd gelegen in de kringen die met den exporthandel te maken hebben. Deze waren echter in hun streven, om zooveel mogelijk deviezenopbrengst ongerealiseerd te laten, zoover gegaan dat verder voortgaan op dezen weg in verband met de liquiditeitswensen der bedrijven niet meer wel uitvoerbaar was. Zoodat tenslotte deze beweging moet doodloopen. Dit feit zal naast een krachtiger financieele politiek wellicht het nieuwe bewind behulpzaam kunnen zijn om de munt te steunen. Ook op de termijnmarkt deed de invloed van de nieuwe Regeering zich gelden, voor drie-maandsfrans kwam de notering beneden de 20 cts.

Op de kapitaalmarkt houdt het geleidelijke herstel aan, oude 2½ pCt. schuld steeg met meer dan 2 pCt. Emisseries is de markt natuurlijk niet, maar wanneer geen nieuwe verontrustende gebeurtenissen plaats vinden, is de weg vrij voor een volledig herstel. De overvloed van kapitaal aanbod, dat eenigen tijd in afwachting verkeerde, zal dan van latent weer effectief worden.

DE VERHOUDING NEDERLAND-NEDERLANDSCH-INDIË.

De onder voorzitterschap van Ir. J. Klopper door de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, Departement 's-Gravenhage in het leven geroepen commissie ter bestudeering van, het in hoofde genoemde onderwerp, heeft onder dagteekening van 10 Maart 1938 haar rapport uitgebracht. Gelijk men met het oog op de deskundigheid van de leden dier commissie mocht verwachten, geeft het rapport in weinige bladzijden en sobere bewoordingen een goed overzicht van dat voor ons volksbestaan zoo uitermate gewichtige vraagstuk.

In de inleiding worden de verschillende pogingen gerelateerd, welke in de laatste jaren zoowel door de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel zelve als door andere lichamen zijn gedaan om het Nederlandsche volk meer te doordringen van de groote beteekenis, welke Nederland en Indië voor elkaar hebben. Zoowel aan de ideëel-cultureele verhouding, als aan de economische verhouding tusschen beide gebiedsdeelen van het Rijk wordt de noodige aandacht geschonken.

Van de ideëel-cultureele verhouding wordt zeer juist gezegd, dat zij beheerscht moet worden door menselijkheid, waarachtigheid, en oprecht streven naar gerechtigheid, ook in sociaal-economischen zin, en wederzijdsche achting. De schoonheid van de taak dergenen, die zich uit roeping wijden aan de bevordering van de cultureele samenwerking, wordt in het licht gesteld.

Terwijl genoemd deel van het rapport in dit tijdschrift gevoeglijk verder onbesproken kan worden gelaten, verdient de economische verhouding uitvoeriger beschouwing. Dit deel van het rapport wordt onderverdeeld in de hoofdstukken:

A. Inleiding;

B. De economische samenwerking op het gebied van den landbouw;

C. De economische samenwerking tusschen de industrie van Nederland en Indië;

D. De bevordering van de economische samenwerking tusschen Nederland en Indië door den handel.

Sub A wordt gewezen op de groote structuurveranderingen, welke de crisis en in Nederland en in Indië heeft teweeg gebracht. De inkrumping der vrije afzetmarkten, de ontwikkeling van het autarchisch streven, en de strijd om de grondstoffen worden vermeld.

In B worden enkele regels gewijd aan de westersche landbouwbedrijven in Indië, en wordt de meening uitgesproken, dat Nederland als distributiecentrum van Indische producten groote diensten aan zichzelf en Indië kan bewijzen. Gewezen wordt op de nuttige rol, welke het Koloniaal Instituut vervult bij de bestudeering van reeds bekende, en de introductie van nieuwe Indische grondstoffen, terwijl de mogelijkheid wordt geopperd, dat ook de andere onderzoekings- en propaganda Instituten en diensten in ons land en in Indië daarbij behulpzaam zullen kunnen zijn. De Nederlandsche producten van landbouw en veeteelt worden voor de groote massa der Indische bevolking te duur genoemd.

C. De noodzakelijkheid der ontwikkeling van een eigen Indische industrie wordt aangetoond, zoomede de wenschelijkheid, dat het Nederlandsche kapitaal en de Nederlandsche industrie daaraan meewerken.

D. Een innige samenwerking tusschen handel, transportbedrijven, bank- en verzekeringswezen wordt noodig genoemd om Nederland meer dan thans het geval is als distributiecentrum van Indische producten te doen fungeren. Ten aanzien van den import in Indië worden een goede organisatie en een nauw contact met de tweede hand aanbevolen, opdat de Nederlandsche producten hun vroeger aandeel in de Indische markt weer veroveren.

In een laatste hoofdstuk bespreekt het rapport de organisatie der propaganda tot het versterken van

den band tusschen Nederland en Indië. Als hulpmiddelen van propaganda worden de radio, de film, publiciteit in dagbladders en periodiek, het houden van lezingen over Indië in Nederland, en over Nederland in Indië opgesomd. De lezingen moeten niet worden gehouden voor een deskundig publiek, maar juist voor de leeken in beide landen.

De oprichting in Indië van departementen van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel wordt niet aanbevolen. Het ligt meer voor de hand contact te zoeken met bestaande organisaties daar te lande, in de eerste plaats met de economische sectie van het Bataviasch Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen.

Men ziet het: veel nieuwe gezichtspunten levert het rapport niet op. Redelijkerwijze kon dit ook niet worden verwacht, waar het onderwerp reeds zoozeer is afgekloven en uitgeput. Maar als duidelijk samenvattend geheel verdient het rapport alle belangstelling en waardeering.

* * *

Toch schijnen enkele kantteekeningen niet misplaatst, speciaal op het gebied van den handel. Zoo lijkt, wat den uitvoer van Indië betreft, het allerminst waarschijnlijk, dat Nederland in grooter mate dan tegenwoordig een distributiecentrum van Indische producten zal kunnen worden; nog onlangs heeft de voorzitter van de Kamer van Koophandel te Amsterdam zich uitgelaten, dat hij veeleer een achteruitgang dan een toeneming verwachtte.

Gaan wij de voornaamste exportartikelen van Indië na, dan zien wij, dat inderdaad nog slechts enkele in Nederland ter markt worden gebracht. In den tijd van de Oost-Indische Compagnie, en ook in dien van het Cultuurstelsel, was Nederland uit den aard der zaak de stapelmarkt voor alle Indische producten, welke naar Europa werden verscheept. Nadat het meerendeel der tegenwoordige Indische cultures met Nederlandsch kapitaal was tot stand gebracht lag het voor de hand, dat de producten ook nog zooveel mogelijk naar Nederland werden vervoerd, en daar gemarkt.

Hierin kwam echter verandering toen Indië meer rechtstreeksche verbindingen met andere werelddeelen kreeg. Verschillende producten konden toen even goed, zoo niet beter, lokaal worden verkocht en rechtstreeks naar de bestemming worden verscheept. Vooral voor de ondernemingen, welke financieel niet krachtig zijn gefundeerd, werd het aantrekkelijk de producten in Indië te gelde te maken. Dit geldt met name voor artikelen als koffie, thee, peper, rubber, kapok.

Petroleum en petroleumproducten worden door de ondernemers zelden naar het buitenland vervoerd en daar verhandeld. De markt voor suiker, het voornaamste landbouwproduct, is reeds sedert de opheffing van het Cultuurstelsel op Java gevestigd. Alleen die producten, welke niet op bepaalde kwaliteit of monster kunnen worden verkocht, maar door koopers gezien willen worden, zooals tabak, thee en enkele specerijen worden nog bij inschrijving in Nederland afgedaan. Verschillende andere artikelen, zooals coprah, sisal, palmolie, tapioca, maar ook koffie en rubber, worden nog veelal in Nederland voor planters- of importeurs-rekening verhandeld, zelfs al vindt de afscheep rechtstreeks plaats. Om chauvinistische redenen wordt het Bankatijn voornamelijk te Batavia verkocht, terwijl laatstelijk de neiging bestaat om sommige door de Regeering onder contrôle gebrachte bevolkingsproducten, zooals kapok, aetherische oliën, cassaveproducten, harsen en inlandsche tabak, eveneens door ambtelijke instanties te doen verkoopen. Wat men daaromtrent hoort doet beseffen, dat onze, door zooveel andere zorgen en invloeden gepreoccupeerde, ambtenaren zich in commercieel opzicht niet kunnen meten met hun voorzaten, de leiders der

Oost-Indische Compagnie, voor wie de handel hoofdzaak, en het bestuur bijzaak was.

Wat den import betreft, en speciaal de kans op vermeerderden afzet van Nederlandsche voortbrengselen in Indië, zoo valt het evenmin gemakkelijker het optisme der commissie te deelen. Zoolang Indië terecht het principe van de open deur blijft huldigen, en dezelfde inkomende rechten op den invoer van alle herkomsten toepast, bestaat er feitelijk geen enkele reden waarom het Nederlandsche fabrikaat daar te lande beter kansen zoude hebben dan in andere overzeesche gewesten. Een bepaalde voorkeur bestaat ongetwijfeld voor enkele Nederlandsche consumptie-artikelen, welke de in Indië levende Nederlander in zijn jeugd heeft leeren gebruiken, en tot zekere hoogte ook voor de aanschaffingen van machines, rollend materiaal en schepen, benodigd door Indische ondernemingen met Nederlandsch kapitaal, waarvan de leiding in Nederland berust.

Maar voor de veel aanzienlijker behoeften der inlandsche bevolking bestaat die voorkeur allerminst, en kan het nationaal product zijn afzet alleen handhaven, resp. vergrooten, wanneer het evenzeer in den smaak valt en even goed en goedkoop is als het product van anderen oorsprong. Dat de Nederlandsche katoenindustrie er in geslaagd was de Engelsche concurrentie in Indië van de eerste plaats te verdringen, strekt haar zonder twijfel tot eer, maar dit heeft niet kunnen verhinderen, dat zij op haar beurt kort daarop is verdrongen door de Japansche katoenen goederen, welke, gesteund door valutavoorsprong en andere voordeelen, den smaak van den inlander spoedig wisten te ontdekken en te bevredigen. En met andere weefsels, gemaakte kledingstukken, krameries, gereedschappen en metaalwaren is het niet anders gegaan.

Welke baat Indië bij dien goedkoopden Japanschen invoer in de crisisjaren moge hebben gevonden, zoo heeft de Indische Regeering volkomen terecht gezien, dat het toch te gevaarlijk was voor de voorziening in de inlandsche behoeften zich te verlaten op één enkelen leverancier, die zich te eeniger tijd om commercieele of politieke redenen van de markt zoude kunnen terugtrekken. En zoo leeft Indië thans onder een kunstmatig import-regime, dat op de inlandsche markt niet alleen den invoer van Nederlandsch fabrikaat in beperkten omvang mogelijk maakt, maar daarnevens in het belang van de continuïteit der voorziening de van ouds gevestigde importfirma's tegenover indringers in bescherming neemt.

Of aan dien ongetwijfeld kunstmatigen, maar daarom nog niet ongezonderen toestand spoedig een einde zal kunnen worden gemaakt, valt moeilijk te beoordeelen. Veel zal er van afhangen hoe de geheel economische wereldstructuur zich verder zal ontwikkelen. En wat de kansen voor het Nederlandsch fabrikaat aangaat, zoo is het enerzijds wel vaststaand, dat de opkomst der inheemsche nijverheid bepaalde afzetkansen zal doen verdwijnen, anderzijds zullen die kansen nauw samenhangen met de ontwikkeling van het loon- en prijsniveau hier te lande, en van de valuta-politiek in beide deelen van het Rijk.

Min of meer geldt hetzelfde voor de producten van onzen landbouw en veeteelt. Er ontwikkelt zich in Indië een eigen tuinbouw en veeteelt, welke steeds meer in de locale behoeften voorziet. Voor boter en buitenlandsch vleesch is het buurland Australië de aangewezen leverancier, ook als ruilobject tegenover thee en andere producten. Alleen onze gecondenseerde melk heeft in Indië een goede kans, evenals op andere Oostersche markten.

Inmiddels blijft het aan de zonen van onze kooplieden en industrieelen ten eerste aanbevolen zich door persoonlijk bezoek van Indië en de Indische markt op de hoogte te stellen. Onverklaarbaar blijft het eigenlijk, dat in ons land, met zijn zoo ruime gelegenheid tot handelopleiding, zoo weinigen zich tot den koophandel in goederen voor eigen rekening aangetrokken

gevoelen. In Indië is de importhandel nog wel grootendeels in handen van Nederlandsche firma's en maatschappijen — al kunnen deze zich als kooplieden natuurlijk niet door nationale voorliefde laten leiden —, maar bij den export is de toestand minder bevredigend. Het grootste deel van de op de Indische markt aangeboden producten wordt door buitenlandsche firma's uitgevoerd; in den tot voor kort zoo belangrijken en voordeeligen suikerhandel hebben slechts zeer enkele landgenooten fortuin gemaakt.

Zulks kan bezwaarlijk aan gebrek aan durf en ondernemingslust worden toegeschreven, waar deze zich op cultuurgebied en ander terrein op zoo flinke wijze openbaren. Wanneer men het derhalve in gebrek aan kennis en opleiding moet zoeken, dan rijst de vraag, of het niet op den weg van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel zoude kunnen liggen om, in samenwerking met het Koloniaal Instituut, een opleiding in het leven te roepen, waar de kennis der Indische producten, de techniek van den handel, de termijnmarkten en de algemeene en bijzondere wereldconjunctuur bestudeerd zouden kunnen worden.

Met betrekking tot de aanbeveling van de commissie aan de Nederlandsche Nijverheid om zich voor de industrialisatie van Indië te interesseeren, zoude ik er tegen willen waarschuwen, daar te lande fabrieken op te richten als filialen van Nederlandsche bedrijven. In een groot aantal gevallen heeft de praktijk uitgewezen, dat Indische ondernemingen, zoo op industrieel als op handelsgebied, geen resultaten geven, wanneer de leiding berust bij personen in Nederland, die de Indische toestanden niet uit eigen ondervinding kennen.

* *

Tot besluit meen ik goed te doen een onderwerp ter sprake te brengen, dat van grooten invloed is op de verhouding Nederland—Nederlandsch-Indië, en dat door zijn doornigen aard de samenwerking in sterker mate bemoeilijkt dan noodig zoude zijn. Dat onderwerp is het verschil van mentaliteit, van kijk op het leven in het algemeen en op de mogelijkheid van samenwerking in het bijzonder, dat in de beide gebiedsdeelen van het Rijk overheerschend is, en dat in later jaren steeds scherper voormen heeft aangenomen. Dat verschil van mentaliteit geldt evenzeer voor het ambtelijke als voor het bedrijfsleven.

Kort geschetst is de toestand deze, dat ons land een onafgebroken stroom van goed onderlegde en bekwame jonge menschen van 20—25 jaar naar Indië uitzendt, die in de nieuwe omgeving mooier werk te doen vinden, en sneller vooruit komen dan in het vaderland mogelijk is. Staande voor de taak het eene moeilijke probleem na het andere tot oplossing te brengen, ontwikkelt zich bij hen spoedig een gevoel van verantwoordelijkheid, maar tevens ook van eigenwaarde, dat in menig geval tot zelfoverschatting voert. Die mentaliteit maakt het lastig voor hen de leiding te aanvaarden van de degenen, die wel is waar in vroeger jaren ook in Indië hebben gewerkt, maar door hun repatriëering de dagelijksche voeling met land en volk hebben verloren. Zij weten zich ter plaatse deskundig en kunnen zich als mannen van de daad er moeilijk in voegen aan den leiband te loopen.

De ouderen in Nederland van hun kant weten doorgaans zeer wel, dat zij niet door onnoodige bemoeienis met details de werkkraft en het zelfvertrouwen der in Indië werkzame jongeren moeten ondermijnen. Zij geven er zich daartegenover rekenschap van, dat zij over langduriger ervaring beschikken, terwijl zij ook gelooven door hun aanrakingen met het centrum van den wereldhandel de hoofdlijnen van het Indische bedrijf beter te kunnen beoordeelen dan de menschen ter plaatse, die op te jeugdigen leeftijd Nederland hebben verlaten dan dat zij dat grooter verband zouden kunnen onderkennen.

Daarbij pleiten de jongeren in Indië in hun drang om de zaak, en daarmee ook zichzelf, vooruit te

brengen, en dikwijls ook geleid door den wensch hun gezin te kunnen laten repatriëeren, de financieele consequenties van hun beleid en van hun voorstellen nog wel eens te verwaarloozen. De leiders in Nederland plegen daarentegen juist sterke verantwoordelijkheid te gevoelen voor het beschermen en intact houden van de aan hun zorgen toevertrouwde kapitalen, en zij zijn altijd geneigd de Indische plannen in de eerste plaats in dat licht te bezien. Hierbij valt te bedenken, dat ook in die gevallen, waar de leiding der Indische bedrijven in Indië ligt, deze door de schaarschte aan kapitaal daar te lande, veelal toch van de Nederlandsche banken afhankelijk zijn.

In het ambtelijke is de toestand volstrekt niet eenvoudiger, eerder het tegendeel, sedert door de instelling van den Volksraad feitelijk twee koetsiers op den bok zitten.

Het geschetste verschil van mentaliteit en tot zekere hoogte van persoonlijke belangen, raakt de kern der verhouding Nederland—Nederlandsch-Indië. Het leidt tot eindeloze conflicten, want de wederzijdsche argumenten zijn te zeer uitgesponnen om van misverstanden te kunnen spreken. Daarbij komt nog, dat het Indische klimaat prikkelbaarheid en onnoodige heftigheid in de hand werkt. Alleen een voortdurend welwillend overleg tusschen beide gezichtspunten kan een vruchtdragende samenwerking verzekeren.

In dat opzicht is de groote versnelling van de postverbinding van onschatbare waarde, omdat men nu niet meer als vroeger over en weer maanden lang met zijn grieven en zijn wrok behoeft rond te loopen. Toen men tijdens den wereldoorlog door de censuur niet meer vrijelijk kon schrijven, en men in Indië den invloed van den oorlogstoestand op de zaken niet kon begrijpen, is in bijna elke Indische onderneming verwijdering tusschen de leiders aan beide zijden ontstaan, een verwijdering, welke intusschen na den oorlog door persoonlijke ontmoeting gemakkelijk kon worden overbrugd.

In het algemeen is het in hooge mate gewenscht, dat de leiders in Nederland door geregeld bezoek aan Indië het contact met de snel wisselende toestanden en menschen in stand houden. Veel beter dan tijdens de verloven, kunnen zij ter plaatse hun eigen personeel in hun werk leeren kennen, en onder dat personeel opvolgers kiezen en voorbereiden voor de grotere verantwoordelijkheid, welke deze eenmaal moeten kunnen dragen. Bij de meeste groote Indische ondernemingen wordt dit systeem tegenwoordig trouwens reeds toegepast.

Aan de jongeren in Indië kan slechts worden aangeraden, dat ook zij de andere zijde der medaille leeren zien, dat zij leeren begrijpen, dat parate locale kennis in zaken wel veel is, maar niet alles, en dat ook de rijpere ervaring der ouderen bij belangrijke beslissingen behoort mee te tellen. Gewoonlijk pleegt de specifiek Indische mentaliteit, vooral wanneer men in het moederland tot nieuwe werkzaamheid wordt geroepen, binnen enkele jaren na de repatriëering te vervagen. Het is daarom even goed mogelijk als gewenscht, dat men het in Indië niet tot scherpe tegenstellingen late komen. En daarbij mogen men in het bijzonder de financieele zijde der vraagstukken leeren overwegen, en aan het Engelsch spreekwoord indachtig blijven, dat luidt: „He who pays the piper has a right to call the tune”. Zulks geldt, en zeker niet in geringer mate, ook voor het landsbestuur, nu Nederland de Indische staatsschuld vrijwel geheel heeft gegarandeerd.

E. D. VAN WALREE.

SPREKENDE CIJFERS.

De onlangs verschenen statistiek der gemeentefinanciën 1937 bevat een groot aantal gegevens welke een nadere beschouwing meer dan waard zijn. Wel is waar berusten deze gegevens voorzooveel de jaren 1936 en 1937 betreft helaas nog op *begrootingscijfers*, zoo-

dat wij de eigenlijke uitkomsten van het gemeentelijk beheer volgens de *gemeenterekeningen* slechts leeren kennen over de alweer geruimen tijd achter ons liggende jaren 1935 en vroeger, maar dit bezwaar — dat uiteraard niet als een critiek op den verdienstelijken arbeid van het Centraal Bureau voor de Statistiek is bedoeld, welk Bureau immers geen rekeningcijfers kan verwerken, vóórdat de gemeenterekeningen zijn vastgesteld — kan voor een belangrijk gedeelte worden opgeheven, nu de statistiek voor de jaren 1935 en vroeger een vergelijking tusschen de ramingen en de werkelijke uitkomsten mogelijk maakt en ons dus in staat stelt de uitkomsten, welke de dienstjaren 1936 en 1937 zullen opleveren, ten naastenbij uit een vergelijking tusschen begrootingscijfers en rekeningcijfers van vorige jaren af te leiden.

Met gebruikmaking van die afleiding en onder voorbehoud dus dat de cijfers voor 1936 en 1937 nog eenige wijziging zullen ondergaan, vinderi wij dan van het totaal der *gewone* uitgaven van alle gemeenten tezamen het navolgende overzicht.

Totaal der gewone uitgaven van alle gemeenten tezamen in duizendtallen van gulden.

Jaar	Begrooting	Rekening	Overschrijding der oorspronkelijke begrooting
1930	620.183	652.349	32.166
1931	657.235	697.169	39.934
1932	678.668	734.252	55.584
1933	716.631	751.160	34.529
1934	734.047	776.155	42.108
1935	754.716	796.820	42.104
1936	778.642	819.000	} schatting
1937	792.987	834.000	

Gemiddeld ±
f 41 miljoen
per jaar

Uit dit overzicht blijkt, dat de gewone uitgaven van alle gemeenten tezamen in de periode 1930/37 zijn gestegen met f 173 miljoen volgens de begrotingen en naar schatting met pl.m. f 182 miljoen volgens de rekeningen, een stijging derhalve in deze 7-jarige periode met ongeveer 28 pCt., terwijl in diezelfde periode het volksinkomen met tenminste 33 pCt. is gedaald.

Indien wij nagaan welke afdeelingen der gemeentebegrotingen het meest in deze stijging hebben bijgedragen, dan kan de navolgende tabel op die vraag een antwoord geven.

Gewone uitgaven van alle gemeenten tezamen in duizendtallen van gulden.

	Rekeningen			Begrooting
	1931	1933	1935	1937
1. Vroegere diensten ..	12.725	13.071	17.122	24.022
2. Algemeen beheer ..	39.312	36.723	36.755	37.495
3. Openbare veiligheid ..	49.834	48.108	45.444	44.149
4. Volksgezondheid ..	14.833	13.565	12.358	12.177
5. Volkshuisvesting ..	51.723	51.831	58.010	48.730
6. Openbare werken ..	89.224	79.245	68.341	66.114
7. Niet openbare eigendommen ..	21.301	21.000	20.590	19.538
8. O.K.W. O.L.O.	70.797	63.289	53.554	50.063
„ B.L.O.	35.884	37.193	33.861	30.330
„ overig L.O.	4.037	4.198	3.103	3.096
„ M.O.	13.604	12.683	11.103	10.982
„ H.O.	7.141	6.771	6.204	6.173
„ N.O.	10.230	9.348	8.579	8.411
„ over. O.K.W.	6.833	5.906	5.175	5.046
9. Ondersteuning armen	82.253	114.883	89.914	90.270
„ werklozen	13.113	57.997	150.941	162.516
10. Landbouw ..	996	1.446	1.448	1.328
11. Handel en Nijverheid	10.296	13.062	11.737	11.432
12. Belastingen ..	13.806	4.864	5.673	1.953
13. Bedrijven ..	111.775	123.391	123.964	121.871
14. Kasvoorzieningen ..	18.240	22.208	23.841	21.479
15. Overige uitgaven ..	19.210	10.373	9.103	10.457
16. Onvoorzien ..	1	1	1	5.354
	697.169	751.160	796.820	792.987

Nemen wij aan om tot vergelijkbare cijfers te komen, dat de begrotingscijfers voor 1937 per saldo in de gemeenterekeningen over dat jaar gemiddeld 28 pCt. hooger komen te liggen, dan blijkt uit dit overzicht dat, terwijl bij de meeste afdelingen de dalingen of stijgingen van geen overwegende betekenis zijn, de voornaamste oorzaak van de stijging ligt in de ondersteuning van de behoeftigen en de werklozen. Terecht heeft dan ook het Centraal Bureau aan dit onderdeel van zijn statistisch overzicht ditmaal bijzondere aandacht geschonken.

De ontwikkeling van deze lasten blijkt duidelijk uit de navolgende tabel.

Kosten Armeazorg en Werkloozenzorg van alle gemeenten tezamen in duizendtallen van gulden.

Jaar	Begrooting	Rekening	Overschrijding der oorspronkelijke begrooting
1931	behoeftigen .. 68.503	82.253	+ 22 m.
	werkloozen .. 4.945	13.113	
	Totaal .. 73.448	95.366	
1932	behoeftigen .. 81.238	108.966	+ 49 m.
	werkloozen .. 17.401	38.804	
	Totaal .. 98.639	147.770	
1933	behoeftigen .. 97.539	114.883	+ 34 m.
	werkloozen .. 41.326	57.997	
	Totaal .. 138.865	172.880	
1934	behoeftigen .. 103.928	84.567	+ 47 m.
	werkloozen .. 61.369	128.245	
	Totaal .. 165.297	212.812	
1935	behoeftigen .. 80.257	89.914	+ 35 m.
	werkloozen .. 125.804	150.941	
	Totaal .. 206.061	240.855	
1936	behoeftigen .. 85.772		
	werkloozen .. 149.437		
	Totaal .. 235.209		
1937	behoeftigen .. 90.270		
	werkloozen .. 162.516		
	Totaal .. 252.786		

De bovenstaande tabel is belangrijk, niet alleen omdat zij duidelijk doet zien hoezeer de ondersteuningslasten van jaar tot jaar omhoog gaan, maar ook omdat zij den indruk wekt, dat de grens tusschen paupers en werklozen willekeurig schijnt te worden getrokken. Hoe anders te verklaren dat, terwijl de totale uitgaven in de jaren 1932, 1933 en 1934 stijgende waren en achtereenvolgens f 147.7; f 172.8 en f 212.8 millioen bedroegen, de uitgaven wegens armenzorg in deze totalen voorkomen voor resp. f 108.9; f 114.8 en f 84.5 millioen. Hangt dit wellicht samen met de wijzigingen in de Rijkssubsidieregelingen, welke het voor de gemeenten, naarmate het Rijkssubsidie in de kosten van werkloozenzorg steeg, voordeliger maakte een deel van de vroegere paupers naar het werkloozengilde over te plaatsen?

Om een inzicht te verkrijgen in den druk, welke de bovenstaande lasten netto op de gemeentelijke budgetten leggen, is het noodig de Rijkssubsidieregeling na te gaan, welke van jaar tot jaar aan sterke wisselingen is onderhevig geweest.

In de jaren 1931 t/m. 1933 heeft het Rijk een geleidelijk stijgend subsidie aan de gemeenten toegekend, in welke periode getracht is voor deze subsidieering tot een zeker systeem te komen. De Rijksuitgaven voor de werkloosheidsbestrijding beliepen in deze drie jaren achtereenvolgens f 12.925.000; f 46.100.000 en f 75.698.000, van welk laatste bedrag f 70.655.000 is verstrekt in den vorm van bijdragen aan de gemeenten.

In 1934 dwong het tekort op de Rijksbegrooting de Regeering het Rijksaandeel in de kosten der werkloosheidsbestrijding te verlagen tot f 44.530.000 (waarvan f 1.146.000 is verantwoord in de Rijksrekening 1936). Het gevolg van deze verlaging was, dat de gemeenten in dat jaar f 24.665.000 z.g. moesten „uit-

stooten" d.w.z. ten laste van den Kapitaaldienst harer begrootingen moesten brengen, waarin het Rijk door voorschotverleening de gemeenten heeft bijgestaan.

In 1935 kwam de instelling van het Werkloosheids-subsidiefonds bij de wet van 4 Maart 1935 Staatsblad No. 76. Dit fonds wordt gevoed door een Rijksbijdrage en verder door belastingen, welke ten deele aan de gemeenten zijn ontnomen, terwijl de uitkeeringsschalen vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 27 Juni 1935 Staatsblad No. 364 en 31 Januari 1936 Staatsblad No. 442, aan de gemeenten bijdragen waarborgen tot ten hoogste 85 pCt. der erkende uitgaven, welk percentage door een extra (subjectieve) bijdrage kan stijgen tot 99 pCt. dezer kosten.

Het navolgend staatje geeft een overzicht van de inkomsten en uitgaven van het Fonds in de periode 1935/1937 in duizendtallen van gulden.

Jaar	Ontvangsten			Uitgaven	Tekort
	Rijksbijdrage	Belastingen	Totaal	Totaal	
1935..	f 46.000	51.878	97.878	112.661	14.783
1936..	„ 53.000	52.820	105.820	105.820	
1937..	„ 53.000	51.525	104.525	112.070	7.545

Met inachtneming van de bovenstaande cijfers kunnen wij thans het aandeel bepalen in de kosten van armenzorg en werklozenondersteuning, dat netto ten laste der gemeenten blijft. Dit aandeel, in duizendtallen van gulden, blijkt uit het navolgend staatje, waarin het jaar 1934 in verband met de uitstootregeling buiten beschouwing is gelaten.

Jaar	Uitgaven der gemeenten voor armenzorg en werkloozenzorg	Rijksbijdrage resp. bijdrage werkloosheids-subsidiefonds	Blijft ten laste der gemeenten
1933..	172.880	70.655	102.225
1935..	240.558	112.661	127.897
1936..	235.209 (raming)	105.820 (raming)	129.389
1937..	252.786 (raming)	112.070 (raming)	140.716

Wij zien hieruit dat ook de netto lasten, voortvloeiende uit de armenzorg en de werkloozenzorg, voor de gemeenten voortdurend omhoog gaan. Zijn de begrotingen der gemeenten in staat deze steeds zwaardere lasten te dragen? Dat deze vraag ontkennend moet worden beantwoord, blijkt niet alleen uit de tot de uiterste grenzen opgevoerde hoogte der gemeentelijke belastingen, maar bovendien uit het feit dat ondanks dien belastingdruk en ondanks de optering van reserves en dergelijke maatregelen het evenwicht in de gemeenterekeningen niet meer is te handhaven, gelijk het navolgende staatje doet zien.

Saldi van den *gewonen* dienst der gemeenterekeningen van alle gemeenten tezamen.

(in duizendtallen van gulden.)

Jaar	Batig saldo	Nadeelig saldo
1929	35.569	—
1930	27.494	—
1931	23.574	—
1932	5.154	—
1933	8.515	—
1934	4.875	—
1935	—	9.358

Ook de gemeentelijke schuldenlast geeft geen aanleiding tot enig optimisme, daar deze van jaar op jaar blijft stijgen en wel van f 2179 millioen op 1 Januari 1930 tot f 2600 millioen op 1 Januari 1937.

Natuurlijk dringen de gemeenten in deze omstandigheden aan op meer bijstand uit 's-Rijks kas, maar wie nog niet overtuigd mocht zijn van de onmogelijkheid om dezen grooteren bijstand te verlenen, leze de onlangs verschenen Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer inzake het wetsontwerp tot tijdelijke voorziening in de versterking van de opbrengst van de inkomstenbelasting en van de dividend- en tantiëmebelasting, waaruit blijkt dat het reële tekort

op de vastgestelde Rijksbegroting voor 1938 wordt becijferd op f 85.1 miljoen, waaronder f 13.7 miljoen wegens stijging der defensieuitgaven sedert 1937, terwijl op de Rijksbegroting voor 1939 f 44.8 miljoen, op die voor 1940 f 52 miljoen, op die voor 1941 f 60 miljoen en op die voor 1942 f 62.5 miljoen terzake van de defensie *meer* zal drukken dan op die voor 1937.

* * *

Uit al de bovenstaande cijfers blijkt dat er geen andere uitweg mogelijk is dan een drastische verlaging van het uitgavenpeil. Is echter een zoodanige verandering in het beleid denkbaar als voor het bereiken van deze verlaging noodig zou zijn?

Het stellen van deze vraag staat gelijk met haar te beantwoorden. Ook bij ons schijnt de toestand nog ernstiger te moeten worden, voordat de noodzakelijkheid tot inperking van de Overheidsbemoeiing in voldoende mate tot het volksbewustzijn doordringt. Tot zolang zullen de politieke stroomingen blijven wedijveren in het verzachten van de gevolgen van ongunstige economische toestanden; omdat zij de kracht of de wil missen om de werkelijke oorzaken aan te tasten. De primaire taak van de Overheid blijft voorloopig nog om uit de publieke kassen allen te helpen die — mits numeriek van voldoende beteekenis — in eenig opzicht door eenige oorzaak buiten hun eigen schuld eenig nadeel ondervinden; dat al die hulpverleningen tezamen de draagkracht van het volk dermate aantasten, dat hiertoe steeds nieuwe oorzaken tot hulpverlening ontstaan, wil of kan de groote meerderheid vooralsnog niet zien.

Inmiddels steunen wij een leger van werklozen en bezwaren wij de openbare budgetten in steeds toenemende mate, mede door het scheppen van steeds kostbaarder kunstmatige werkgelegenheid teneinde het lot dezer ongelukkigen te verzachten, inplaats van er naar te streven de natuurlijke werkgelegenheid te verruimen door verlaging der productiekosten en inkrimping van de Overheidsbemoeiing.

Wij gaan voort door middel van een steeds drukender wordende belastingheffing natuurlijke koopkracht in kunstmatige, en productieve koopkracht in improductieve om te zetten en trachten ons zelf wijs te maken, dat wij daardoor de totale koopkracht doen toenemen inplaats van ons er van te doordringen, dat deze verplaatsing geen vermeerdering van koopkracht brengt doch wel de daling der productiekosten belemmert, de prijsdaling remt en dus het beoogde effect ook daardoor illusoir maakt.

Wij willen „ordenen” om aan de gehate aanpassing te ontkomen en zetten het particulier initiatief en de individueele energie onder een stolp, met miskenning van de ontzaglijke voordeelen op materieel zowel als op geestelijk gebied, die wij aan een eerlijken concurrentiestrijd te danken hebben.

Zonder ons bezorgd te maken over de eigenlijke oorzaken van de tegenwoordige geldruimte verheugen wij ons indien op de kapitaalmarkt de wet van vraag en aanbod ons brengt tot een ongekend lagen rentestand en een abnormale credietverruiming, terwijl tegelijkertijd het streven er bij voortdoring op gericht blijft om op de arbeidsmarkt diezelfde wet volledig buiten werking te stellen.

En terwijl wij door al deze dieper liggende oorzaken langzaam maar zeker den financieelen toestand, dien wij zooveel mogelijk door opteringen van reserves, overbrenging van uitgaven naar den kapitaalmarkt, verlenging van aflossingstermijnen van leeningen e.d. hebben trachten op te houden, zien achteruitgaan, trachten wij ons zelf gerust te stellen door te praten van „crisis”jaren en door de verwachting dat deze vanzelf door een nieuwe periode van welvaart zullen worden gevolgd.

Wie zich rekenschap zou willen geven van de vraag hoelang deze zelfverblindende nog kan voortgaan voordat de ontgoocheling komt, kan in Frankrijk een leersaam voorbeeld vinden.

A. VAN DOORNINCK.

VERHOOGING VAN DE MONOPOLIEHEFFINGEN OP GRANEN.

Met ingang van 4 April 1938 zijn de monopolieheffingen op granen alsmede op van granen vervaardigde of daaraan verwante goederensoorten verhoogd. Sedert April 1937 bedroegen die heffingen op granen f 1.— per 100 kg, terwijl zij nu op f 1.50 zijn gebracht. Dat wil dus zeggen, dat bij invoer van granen in ons land f 1.50 per 100 kg wordt geheven ten behoeve van het landbouwcrisisfonds, waaruit de steun aan landbouw, veeteelt, tuinbouw enz. wordt gefinancierd.

De reden der verhooging heeft intusschen niet gelegen in de behoefte van het fonds aan vermeerdering van inkomsten. Zij is te vinden in de prijsopdrijvende werking, welke monopolieheffingen evenals gewone invoerrechten plagen uit te oefenen. De prijzen, welke de Nederlandsche graanverbouwer kan bedingen voor zijn rogge, gerst en haver waren sedert eenigen tijd gedaald beneden het door de regering als redelijk aanvaarde peil. Teneinde daarin verbetering te brengen, koos de regering het middel van de verhooging van de monopolieheffingen, waardoor het prijspeil voor granen in Nederland een overeenkomstige stijging zou ondergaan.

De verhooging werd niet alleen toegepast op de zoeven genoemde ook in Nederland verbouwde graansoorten, doch tevens op andere voor veevoeder gebruikte granen (voornamelijk maïs) en andere artikelen, die van graan worden vervaardigd, omdat deze goederensoorten de plaats van rogge, gerst en haver kunnen innemen en dus een verhooging der heffingen zonder resultaat zou blijven, indien niet ook zij in de verhooging werden betrokken.

Dat het tot deze verhooging van monopolieheffingen gekomen is, is een zeer teleurstellend gevolg van de reactie, welke er gevolgd is op de conjunctuurverbetering, die zich sedert het begin van 1936 ook op agrarisch gebied heeft doen gelden. Teleurstellend is die ontwikkeling ongetwijfeld niet het minst voor de regering, die, opgetreden in een tijd toen het economisch herstel nog niet weer in zijn tegendeel was verkeerd, zich had voorgesteld, dat onder haar beheer het land geleidelijk zou vrijkomen uit de moeilijkheden, waarin de crisis het had gebracht.

Daartoe behoorde dan ook het geleidelijk verdwijnen van de landbouwcrisismaatregelen en in de Troonrede van September 1937 werd het voornemen daartoe dan ook nog vermeld, zij het met de beperking, dat daarmee slechts zoover zou worden gegaan als met de belangen van de agrarische bedrijven verenigbaar was. Dit beteekende dus, dat op den grondslag der Landbouwcrisiswet zou worden voortgegaan met maatregelen om, waar noodig, den landbouw aan redelijke prijzen voor zijn producten te helpen, doch de regering heeft ongetwijfeld de verwachting gehad, dat daartoe als gevolg van de verdere internationale prijsverbeteringen, met een geleidelijk in omvang afnemenden bijstand kon worden volstaan. Ook de heffingen, welke voor dien bijstand de middelen opleveren, zouden dan meer en meer kunnen worden verlaagd of afgeschaft.

Reeds onder het beleid van het vorige kabinet was in dien geest gehandeld. In het voorjaar van 1936 namelijk waren de prijzen van vele agrarische producten reeds langzaam gaan stijgen. Het verlaten van den gouden standaard in September 1936, vormde in ons land een stimulans voor die prijsbeweging en tevens ontwikkelde zich in de daarop volgende maanden de internationale prijsstijging in een sneller tempo. Verschillende vormen van steunverlening aan agrarische bedrijfstakken konden daardoor worden beëindigd of verminderd en in samenhang daarmee verdwenen eveneens verschillende heffingen, terwijl andere verlaging ondergingen.

* * *

Dit alles gold ook voor de landbouwcrisisbemoeiing.

gen met het graan. De stijging der graanprijzen en de algemeen bevredigende vraag naar vrijwel alle graansoorten leidden er toe, dat de prijstoeslag afgeschaft kon worden, welke hier verleend werd op rogge en gerst. De prijsopdrijvende werking der toen *f* 2.— per 100 kg bedragende monopolieheffingen, was namelijk langen tijd onvoldoende om een prijspeil te helpen bereiken, dat de Nederlandsche productiekosten dekte en daarnaast den verbouwer nog eenige marge liet.

Reeds dadelijk na het verlaten van den gouden standaard vond de eerste verlaging van den prijstoeslag plaats en omstreeks het eind van 1936 was deze vorm van steunverleening geheel verdwenen. Daar de prijsstijging nog voortging, kon daarop in April 1937 in twee etappes de verlaging van de monopolieheffingen op *f* 1.— per 100 kg volgen.

De verschillende bevolkingsgroepen, die door de monopolieheffingen op granen in haar bedrijf geschaad worden, zagen het oogenblik reeds naderen, waarop de heffingen geheel tot het verleden zouden behooren. Dit geldt voor de veehouderij, waarvoor de monopolieheffingen een verhooging betekenen van den prijs van haar grondstof, het veevoeder, en die de compensaties, welke de regeering haar in den vorm van prijsregelingen voor haar producten verschaft, veelal onvoldoende acht om de schade ongedaan te maken. Om overeenkomstige redenen gevoelt ook een groot deel van de graanverwerkende industrie de heffingen als een ernstige benadeeling, welke slechts zeer gedeeltelijk wordt gecompenseerd door de restitutie- en uitzonderingsregelingen, welke er te haren behoeve zijn getroffen. Het gemis aan bewegingsvrijheid en de last der vele voorschriften, waaraan de bedrijven zich te houden hebben, worden daardoor niet uit den weg geruimd.

De graanhandel ten slotte constateert met leedwezen, dat de monopolieheffingen en de vele voorschriften, die daarmee samenhangen, er toe bijdragen, dat Nederland zijn betekenis als distributiecentrum van overzeesch graan voor vele landen van West en Noord Europa voor een groot deel verloren heeft. De groote vermindering van den invoer van voergranen voor gebruik in Nederland, valt niet als gevolg van de monopolieheffingen te beschouwen, doch die importhandel heeft onder de heffingen en het vele, dat daarmee samenhangt, wel te lijden.

Voor al die groepen zou het verdwijnen der monopolieheffingen van groot belang zijn geweest en dat nu in de plaats daarvan een verhooging plaats vond, is daarom ook voor haar een bittere teleurstelling.

* *

De regeering achtte de verhooging noodig, omdat de voor Nederlandsche rogge en gerst bedingbare prijzen weder beneden een redelijk peil waren komen te liggen en bovendien zelfs tot die lage prijzen de verkoop moeilijk was wegens onvoldoende vraag, al heeft de teler, die het graan niet zelf voor veevoeder gebruikt, zijn laatsten oogst reeds voor een zeer groot gedeelte verkocht.

Van een lagen prijs van maïs, den grooten concurrent der Nederlandsche voedergranen, kon niet gesproken worden. De reactie, welke ingetreden is in het prijspeil van zeer vele groote stapelartikelen, heeft de maïs namelijk nauwelijks getroffen. De oorzaak van den onbevredigenden prijs, in het bijzonder van rogge, is dan ook niet zoozeer het gevolg van goedkoop aanbod van andere buitenlandsche, met rogge concurrerende, graansoorten als van de algemeen ongunstige verhouding tusschen vraag en aanbod voor rogge, in het bijzonder ook in Nederland.

In Nederland is de laatste jaren de productie van rogge aanmerkelijk toegenomen, mede door het beschikbaar komen van nieuwe voor den verbouw geschikte gronden door ontwatering, ontginning en inpoldering. Daarbij was het verbruik van rogge als veevoeder niet voor zeer groote uitbreiding vatbaar,

omdat deze graansoort slechts een bepaald deel van het voeder kan uitmaken. In enkele vorige jaren konden flinke hoeveelheden Nederlandsche rogge door uitvoer worden afgezet, doch in het tegenwoordige seizoen zijn de mogelijkheden daartoe zeer beperkt.

Ondanks een niet of nauwelijks verlaagden maïsprijs is door dit alles de prijs van de rogge in ons land de laatste maanden heel wat teruggelopen, waarbij dan ook nog de vraag slecht bleef. Daartegen heeft de regeering nu gegrepen naar het middel van de verhooging der monopolieheffingen. Deze is dus zeer uitdrukkelijk bestemd om prijsverbetering te weeg te brengen voor de rogge en daarnaast ook voor de gerst. De Nederlandsche tarwe is hierbij niet in het geding, omdat die immers tot vasten prijs door regeeringsorganen wordt aangekocht en dus de tarweteler als zoodanig niet de nadeelige gevolgen van prijsdalingen ondervindt.

* *

Het is de vraag, of de genomen maatregel zal helpen. Tot dusverre doet zij dat niet of nauwelijks. De roggeprijs in Nederland is althans nog zoo goed als niet gestegen, hetgeen te verklaren valt uit het feit, dat wij hier vooral te doen hebben met een gebrek aan verbruiksvraag, voor welker herstel de verhooging der heffing onder de tegenwoordige omstandigheden geen doeltreffend middel is. De maïsprijs is in Nederland wel met het bedrag der verhooging gestegen, doch ook dat heeft nog niet geleid tot die toename van de vraag naar rogge, die voor deze graansoort prijsverbetering zou kunnen veroorzaken.

Juist omdat de onvoldoende vraag een der oorzaken was van de moeilijkheden, welke de roggetelers ondervinden, heeft men in den graanhandel reeds tevoren het vermoeden gehad, dat verhooging van monopolieheffingen niet een overeenkomstige stijging van den roggeprijs zou veroorzaken. Toen dan ook uit agrarische kringen aangedrongen werd op maatregelen wegens de lage prijzen van rogge en gerst, is de regeering reeds van de zijde van den handel geweest op de kans, dat heffingsverhoging niet helpen zou, terwijl tevens nog eens verwezen werd naar de bekende nadeelen, welke zulk een verhoging voor veehouderij, industrie en handel zou hebben.

Een afdoend middel zou het herstel van den prijstoeslag zijn geweest, doch daartoe zou vermeerdering van het aantal crisisambtenaren noodig zijn met de daaraan verbonden onkosten, nadat het juist gelukt was om het aantal landbouwcrisisambtenaren van ongeveer 5000 terug te brengen op 3075, welk laagterecord der laatste jaren bereikt werd op 28 Maart. Dat niet overgegaan is tot een herstel van den prijstoeslag, vindt mogelijk ook zijn grond in het feit, dat het landbouwcrisisfonds daardoor met aanzienlijke uitgaven zou worden belast, zonder dat daar vermeerdering van inkomsten tegenover zou staan.

* *

Dat overigens het fonds er beter voor staat dan voorheen wel het geval is geweest, blijkt wel uit het feit, dat tegelijkertijd met de verhooging van de monopolieheffing op granen, de crisisopcenten op den suikeraccijns van 35 zijn teruggebracht op 30. Dit beteekent een verlaging der heffing met *f* 1.12½ per 100 kg. Voor den individueelen suikerverbruiker beteekent dat niet veel, doch voor de suikerverwerkende industrie zal deze verlaging ongetwijfeld wel waarde hebben. De vermindering van de heffing op suiker legt beslag op ongeveer een derde gedeelte van de meerdere inkomsten, welke het landbouwcrisisfonds verkrijgen zal uit de verhooging der monopolieheffingen op granen.

Wanneer nu die verhooging geen verbetering in den roggeprijs teweeg brengt of deze laatste misschien zelfs nog verder mocht dalen, met als gevolg hernieuwd aandringen op ingrijpen der regeering, dan zouden de overige twee derde gedeeltes de gelegenheid bieden voor een prijstoeslag zonder dat het fonds

daardoor in ongunstiger positie komt dan vóór 4 April. Een nieuwe verhooging der monopolieheffingen ware in ieder geval ten zeerste af te raden, nu daarmee blijkbaar het gewenschte resultaat niet te bereiken valt en de belangen van verschillende bevolkingsgroepen er ernstig door worden geschaad in haar bedrijven, welke toch op zich zelf ook weer belangrijke bronnen van volkswelvaart zijn.

JAN SCHILTHUIS.

DE NEDERLANDSCHE KATOENINDUSTRIE IN DE JAREN 1934 TOT EN MET 1937.

In E.S.B. van 22 en 29 Augustus 1934 werd een overzicht gegeven van den toestand van de Nederlandsche katoenindustrie in 1933 en in dit overzicht werd er op gewezen, dat de jaren 1930—1933 geleidelijk een verdere inschroeping van deze industrie hadden gebracht, terwijl het, toen dit artikel werd geschreven, dus in Augustus 1934, nog lang niet zeker mocht worden geacht, of op dit gebied het laagtepil reeds was bereikt.

Ofschoon ook thans de algemeene toestand nog verre van bevredigend is en een groot gedeelte van de sedert bereikte verbetering op kunstmatige basis berust, kan men toch niet ontkennen, dat de momentele toestand heel wat minder hopeloos is dan in 1933 en dat de getroffen maatregelen tot bescherming van de binnenlandsche markt en vooral de verschillende contingentteeringen in Nederlandsch-Indië zeer hebben bijgedragen tot een vergrooing van de werkgelegenheid in de Nederlandsche katoenindustrie.

Deze verbetering is eerst zeer geleidelijk gekomen, want de eerste contingentteeringen voor Nederlandsch-Indië, die voor bontgeweven sarongs en voor gebleekte manufacturen, die resp. op 14 Februari en 1 Maart 1934 werden ingevoerd, hebben aanvankelijk niet veel meer gedaan dan den achteruitgang te stuiten zonder daarbij veel nieuwe werkgelegenheid te scheppen.

Langzamerhand kon de industrie zich instellen op de geregelde vraag, die het gevolg was van deze contingentteeringen, terwijl ook door den algemeenen vooruitgang van de wereldconjunctuur de afzet en de prijzen van de export-producten van Nederlandsch-Indië verbeterden, zoodat de koopkracht der inheemsche bevolking toenam en daardoor het verbruik van katoenen manufacturen werd gestimuleerd.

Volgens de productie-statistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek, bedroeg de totale personeelsterkte in de katoen- en linnennijverheid op 15 September in de jaren:

1921/25	33.900
1926/30	40.400
1931	35.400
1932	28.800
1933	27.900
1934	28.500
1935	28.800
1936	32.000

Ofschoon geen latere officieele cijfers bekend zijn, mag als resultaat van particuliere tellingen worden aangenomen, dat op 15 September 1937 dit aantal circa 40.000 zal hebben bedragen en daarna in het begin van 1938 weer tot ongeveer 38.000 is gedaald.

Ook de invoer van ruwe katoen in Nederland wijst op hetzelfde verloop. Deze bedroeg nl. in:

1931.....	48.252 ton t.w.v. f	26.489.000
1932.....	34.250 " "	14.111.000
1933.....	38.143 " "	15.208.169
1934.....	43.890 " "	17.933.000
1935.....	40.720 " "	16.641.000
1936.....	49.644 " "	21.840.000
1937.....	62.486 " "	33.869.000

Als men verder de beschikbare gegevens nauwkeurig beschouwt, kan men zeggen, dat het laagtepunt van de bezetting in de katoenindustrie ongeveer in

Augustus-September 1933 heeft gelegen. In de herfstmaanden van 1933 vond reeds een kleine verbetering plaats, die in den loop van 1934 verder gestimuleerd werd door de toen ingevoerde contingentteeringen voor Nederlandsch-Indië.

Toen daarna de afzet in Nederlandsch-Indië eenigszins stagneerde en voorraden grooter werden, vond in het begin van 1935 een kleine terugslag plaats, gevolgd door een verdere verbetering in de tweede helft van dat jaar. Vanaf Juni 1935 is de toestand steeds verder verbeterd, zoowel door de algemeene verbetering in de wereldconjunctuur, alsook door de in September 1936 ingevoerde contingentteering voor diverse manufacturen in Nederlandsch-Indië, waardoor de Nederlandsche exportfabrieken, wier Indische afzet tot dat tijdstip hoofdzakelijk beperkt was tot bontgeweven sarongs en gebleekte manufacturen, weer een kans kregen met allerlei soorten gedrukte, geverfde en bontgeweven manufacturen.

Het resultaat van de contingentteeringen kwam daardoor aan veel meer fabrieken ten goede, waardoor de verbetering van de werkgelegenheid ook over meer bedrijven werd verdeeld. Tot op zekere hoogte is zulks natuurlijk met elke vermeerdering van afzet het geval, daar hierdoor de drang naar orders wordt verminderd en iedereen dus bij offertes wat meer kans krijgt de order te bemachtigen.

Was dus de toestand in September 1936 al zeer belangrijk verbeterd, de financiële maatregel van 25 September 1936 heeft op de katoenindustrie toch ook grooten invloed gehad. Na de devaluatie ontstond onmiddellijk een groote vlucht in de goederen en waar deze vraag niet direct uit voorraad kon worden bevredigd, werden groote contracten voor latere levering afgesloten, ook al uit anticipatie voor een verbetering in den algemeenen toestand. Gelijktijdig hiermede nam ook de vraag naar manufacturen in Nederlandsch-Indië zeer toe, gedeeltelijk als gevolg van de prijsverbetering der exportproducten, later nog gestimuleerd door de afschaffing van het uitvoerrecht op door inlanders gewonnen rubber, waardoor vooral in de Buitenbezittingen plotseling veel meer geld onder de bevolking kwam.

In de laatste maanden van 1936 en ook in het eerste kwartaal van 1937 was er dan ook een zeer groote vraag naar katoenen manufacturen, zoodat niet alleen allerwegen de productie kon worden uitgebreid, doch ook deze grootere productie grif kon worden afgezet en zelfs in vele gevallen groote orders voor vele maanden vooruit konden worden geboekt. Het eerste halfjaar van 1937 zal dan ook wel voor de meeste fabrieken van katoenen manufacturen gunstige resultaten hebben opgeleverd. Het bleek echter al spoedig, dat de verwachtingen, wat den afzet betreft, wel wat heel optimistisch waren geweest.

Toen in de tweede helft van 1937 katoenprijzen vrij sterk daalden en de prijs in Rotterdam, die in September 1936 vóór de devaluatie 23½ cent per ½ kg bedroeg en op 31 December 1936 tot 29½ cent was gestegen, om verder met kleine schommelingen vast te blijven, zoodat in Juli 1937 het niveau nog ongeveer 30 cent bedroeg, tengevolge van de groote oogstschatting in de Vereenigde Staten in de herfstmaanden van 1937 weer tot iets boven de 20 cent was ingezakt, werd het in vele gevallen moeilijk om de zoo sterk vergroote productie te plaatsen. Koopers werden wat terughoudend en gaven er de voorkeur aan, eerst eens het verdere verloop van de markt af te wachten, terwijl ook soms de afneming der tot hooger prijsen geboekte orders, tot moeilijkheden leidde.

Bovendien bleek al spoedig, dat men niet alleen hier te lande, doch ook in Nederlandsch-Indië de vraag had overschat en dat men uit vrees voor een tekort aan manufacturen veel meer invoerlicenties had uitgegeven dan wel gemotiveerd kon worden geacht. In de tweede helft van 1937 liep dan ook de vraag naar manufacturen zeer sterk terug en de groote uitbreiding in de werkgelegenheid, die vooral

in de maanden April-September 1937 was ontstaan, verminderde vrij plotseling, zoodat einde December weer ongeveer de bezetting van Maart werd bereikt en het aantal werknemers, vergeleken bij de zomermaanden, met ongeveer 2000 was teruggelopen.

* *

Wat den afzet van katoenen manufacturen betreft, geeft de productie-statistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek cijfers over het percentage van het binnenlandsch verbruik, dat door de inheemsche industrie wordt geleverd. Dit percentage, dat in 1924 nog 72 bedroeg, is sedert geregeld gestegen tot 81 pCt. in 1929, daalde daarna tot 77 pCt. in 1932, maar steeg daarna geleidelijk, ook al door de strengere doorvoering der contingentteeringen, tot 90 pCt. in 1935 en zelfs tot 91 pCt. in 1936. In 1937 is de invoer van manufacturen, behalve voor ongebleekte goederen voor drukkerij, ververij en bleekerij, vrijwel gelijk geweest aan de voorafgaande jaren, zoodat het percentage van de Nederlandsche industrie in 1937 ten opzichte van het totale verbruik wel niet veel zal zijn veranderd. Bij een zoo sterk gevarieerd artikel als katoenen manufacturen zal steeds eenige invoer van het buitenland gewenscht zijn, zoodat op het gebied van afzetvermeerdering op de binnenlandsche markt niet veel meer te bereiken is.

Met de export-mogelijkheden is het natuurlijk geheel anders gesteld en blijkt uit de cijfers van de laatste jaren wel, van welke groote betekenis de op dat gebied getroffen maatregelen voor de werkgelegenheid hier te lande zijn geweest.

De uitvoer van katoenen stukgoederen bedroeg nl. in:

1933.....	7.657.000	kg	t.w.v. f	13.810.000
1934.....	9.043.000	"	"	15.011.000
1935.....	10.342.000	"	"	16.353.000
1936.....	12.660.000	"	"	20.670.000
1937.....	22.704.000	"	"	44.710.000

waarvan naar Nederlandsch-Indië in:

1933.....	2.652.000	kg	t.w.v. f	4.816.000
1934.....	4.885.000	"	"	7.802.000
1935.....	5.785.000	"	"	8.327.000
1936.....	8.282.000	"	"	12.415.000
1937.....	17.394.000	"	"	32.801.000

Uit deze cijfers blijkt dus, dat de uitvoer naar vreemde landen in de laatste jaren vrijwel stabiel is gebleven en dat deze zich zelfs in de slechtste jaren op 4 à 5 miljoen kg heeft kunnen handhaven.

De uitvoer naar Ned.-Indië, die in 1933, dus vóór invoering van de contingentteeringen, slechts 35 pCt. van den totalen uitvoer bedroeg, steeg in de jaren 1934-1935 tot ruim 50 pCt. van dien uitvoer, in 1936 tot 60 pCt. en in 1937 zelfs tot 73 pCt., zoodat de contingentteeringen voor verschillende soorten van katoenen manufacturen in Nederlandsch-Indië wel een zeer gunstigen invloed op de uitvoercijfers hebben gehad. Wat den uitvoer naar andere landen betreft, zijn de cijfers nog niet zeer gunstig, doch een hoeveelheid van 5.300.000 kg ter waarde van ca. f 12 miljoen over 1937, beteekent toch ongeveer 8 à 9 pCt. van den totalen afzet, zoodat dit nog niet zoo heel onbelangrijk is. Als men deze cijfers voor elk land afzonderlijk analyseert, moet men weliswaar toegeven, dat in verschillende gevallen ook deze uitvoer te danken is aan kunstmatige maatregelen (contingenteeringen en quota), doch dat er gelukkig nog steeds afzetgebieden zijn, waar, niettegenstaande vrij hooge invoerrechten, voor de Twentsche katoentjes nog eenige kans schijnt te bestaan. Het zal zeker de taak van de industrie zijn, om deze mogelijkheden verder te exploreeren, omdat hier de eenige kans op een belangrijke vermeerdering van den afzet is gelegen.

Hierboven hebben wij toch reeds gezien, dat de binnenlandsche markt op het gebied van katoenen manufacturen niet veel mogelijkheden meer biedt, terwijl in Nederlandsch-Indië, na de zeer groote invoeren gedurende 1937, niet alleen uit Nederland,

doch ook uit andere Europeesche landen en Japan, voorraden van katoenen goederen zeer sterk zijn toegenomen, zoodat men gedurende 1938 zeker met een kleinere behoefte rekening zal moeten houden.

Ook de omstelling van de industrie biedt slechts beperkte mogelijkheden, al is er bv. op het gebied van kunstzijden manufacturen al heel wat bereikt.

Omtrent den afzet van deze manufacturen bestaan over vorige jaren geen officieele cijfers; wel over de waarde van het verbruik van kunstzijden garens, die in 1932 nog slechts f 574.000 bedroeg en in 1936 tot f 2.440.000 was gestegen, terwijl de waarde van de verkochte goederen in dat jaar f 6.8 miljoen bedroeg. Ook het gebruik van wollen garens in de katoenfabrieken is toegenomen van f 125.000 in 1932 tot f 1.150.000 in 1936, terwijl de verkoopwaarde van de daarvan gefabriceerde wollen en halfwollen stoffen in 1936 f 2.295.000 bedroeg. Al heeft de industrie dus op dit gebied niet stil gezeten en al is er in vele bedrijven door de fabricatie van nieuwe artikelen heel wat soulaas gekomen, zoo kan toch op deze wijze alleen maar een betrekkelijk gering gedeelte van den verloren export-afzet worden geremplaceerd.

Uit de invoercijfers van ruwe katoen in 1937 en de uitvoercijfers van katoenen manufacturen blijkt wel, dat de industrie in het afgelopen jaar heel wat meer heeft geproduceerd dan in de voorafgaande jaren. Zulks wordt nog duidelijker, als men daarbij in aanmerking neemt, dat niettegenstaande de zoo sterk vergroote productie der Nederlandsche spinnerijen de invoer van katoenen garens in Nederland in 1937 verder is toegenomen en dat deze in 1937 ruim 22 miljoen kg bedroeg tegen 16 miljoen kg in 1936 en 13 miljoen kg in 1935.

Volgens de productie-statistiek bedroeg het gebruik van katoenen garens in de weverijen in 1935 43 miljoen kg en in 1936 48 miljoen kg, terwijl dit gebruik in 1931 53 miljoen kg heeft bedragen en in de jaren 1926-1930 gemiddeld 64 miljoen kg per jaar. In verband met de hierboven vermelde cijfers mag men wel aannemen, dat dit gebruik over 1937 grooter is geweest dan in 1931, zonder dat waarschijnlijk het gemiddelde van de jaren 1926-1930 geheel is bereikt.

* *

Het is moeilijk een definitief oordeel te geven over de vooruitzichten in de Nederlandsche katoenindustrie. Voor de spinnerijen zijn de marges wel verminderd en ook de afzet gaat heel wat stroever dan verleden jaar, doch de Nederlandsche prijzen zijn bepaald lager dan die van de garens uit Lancashire, waar door de verschillende prijsvereenkomsten in de spinnerijen de garenprijzen vrij sterk zijn opgedreven, zeer ten nadeele van de andere takken van de katoenindustrie. Wel blijft hier te lande de concurrentie van Belgische garens zeer hevig en de invoer daarvan bedroeg in 1937 zelfs 9 miljoen kg tegen 6 miljoen kg in 1936 en 3.7 miljoen kg in 1935. Ook uit Tsjecho-Slowakije werden in 1937 607.000 kg garen ingevoerd, een invoer, die ook vroeger geregeld voorgekomen is als de binnenlandsche markt daar te lande overvoerd was.

De uitvoer van katoenen garens uit Nederland heeft in 1937 ruim 3.2 miljoen kg bedragen tegen ca. 2.5 miljoen kg in 1936. De voornaamste bestemmingslanden zijn, Argentinië, Nederlandsch-Indië, Duitschland en Groot-Brittannië. De uitvoer naar Ned.-Indië, die in 1937 ruim 500.000 kg bedroeg, is in de laatste jaren vrij sterk toegenomen tengevolge van de uitbreiding van de katoenweverijen op Java. Wel gebruiken deze in hoofdzaak Japansche garens, doch nu het in den laatsten tijd steeds moeilijker wordt om garens voor vlugge levering uit Japan te betrekken en de prijzen van deze garens buitendien ongeveer het Europeesch prijspeil hebben bereikt, is er wel aanleiding om te verwachten, dat de uitvoer van katoenen garens uit Nederland naar Nederlandsch-Indië voorloopig verder zal toenemen.

Wat de weverijen betreft, is de toestand in de laatste maanden wel degelijk veel ongunstiger geworden. De binnenlandsche afzet van katoenen manufacturen valt niet mee; de koopkracht is minder toegenomen dan men een jaar geleden wel scheen te verwachten en waar in verschillende gevallen nog oude en duurdere contracten afgenomen moeten worden en ook nog vrij groote voorraden van vroegere inkoop aanwezig zijn, koopt men over het algemeen heel wat minder vlot dan in het vorige jaar.

Voor kunstzijden manufacturen is de toestand nog veel slechter en is de markt speciaal in de goedkoopere soorten reeds vanaf de zomermaanden van 1937 geheel gedemoraliseerd door zeer lage aanbiedingen uit het buitenland, speciaal uit Frankrijk en Italië. Wel zijn de invoeren uit deze landen gecontingenteerd, doch de toegelaten hoeveelheden zijn nogal ruim gesteld en de beschikbare contingenten worden ook vrijwel geheel uitgeput. Voor die binnenlandsche fabrikanten, die zich in de laatste jaren op den aanmaak van deze kunstzijden artikelen hadden toegelegd en die daarin een behoorlijken afzet hadden verkregen, is deze concurrentie, die dikwijls geschiedt tot prijzen, die nauwelijks den kostprijs van de grondstoffen dekken, wel een groote teleurstelling.

Ook de export-vraag valt niet mede. Wel zijn de contingenten voor gebleekte goederen voor Nederlandsch-Indië voor 1938 vrij bevredigend, doch voor katoenen sarongs is wel gebleken, dat men de verkoopmogelijkheden in 1937 sterk overschat heeft, zoodat nog groote voorraden onverkocht zijn en men waarschijnlijk slechts op zeer weinig nieuwe orders zal mogen rekenen. Ook voor de groepen diverse manufacturen zijn de aanvoeren, vooral in de tweede helft van 1937, veel te groot geweest. Voor het nieuwe jaar worden dus slechts kleinere invoerconsenten afgegeven.

Toch moet men zich hoeden voor overdreven pessimisme en er is wel aanleiding om weer een verbetering in de vraag te verwachten, zoodra de voorraden, zoowel hier te lande als in Nederlandsch-Indië, weer wat verminderd zijn. Uit de statistieken van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt wel, dat de binnenlandsche afzet, wat de totaal-hoeveelheid betreft, niet zoo heel sterk varieert en nu prijzen van manufacturen weer vrij belangrijk lager zijn dan een jaar geleden en de algemeene economische toestand toch ook weinig veranderd is, zal men ook in de komende maanden waarschijnlijk wel op een normale binnenlandsche vraag mogen rekenen.

Ook de afzetmogelijkheden voor Nederlandsch-Indië moet men niet onderschatten. Het was voor alle ingewijden duidelijk, dat na de enorme orders, die in de eerste helft van 1937 waren geboekt, een inzinking zou moeten volgen. Van de zijde der industrie is hiertegen meermalen gewaarschuwd, doch men was zoo bevreesd voor een tekort aan manufacturen, dat men op deze waarschuwingen niet voldoende acht heeft geslagen. Zeker zullen er nu tijdelijk wat minder orders binnenkomen, doch indien de voorraden weer wat afnemen en de algemeene economische toestand in Nederlandsch-Indië niet slechter wordt, zullen er wel geleidelijk weer meer orders binnenkomen, al zal men niet mogen verwachten, dat zulks op dezelfde schaal zal geschieden als een jaar geleden.

Het is moeilijk om in deze bewogen tijden voorspellingen te doen, ook al omdat de toestand elk oogenblik verandert en bv. de concurrentiemogelijkheden voor de Japansche industrie in de naaste toekomst heel moeilijk te beoordeelen zijn. Men zal echter moeten erkennen, dat ook de Nederlandsche katoenindustrie in de crisisjaren veel geleerd heeft. De sterk doorgevoerde rationalisatie heeft de productiekosten zeer doen verminderen en de samenwerking op verschillend gebied heeft goede resultaten opgeleverd, waardoor de innerlijke positie van de industrie is versterkt.

Verder is in vele opzichten de technische outillage

verbeterd en gemoderniseerd, terwijl door de uitbreiding van het fabricatie-programma met artikelen van andere vezelstoffen de basis is verbreed.

Al zullen dus zeer waarschijnlijk de resultaten over 1938 wel minder zijn dan die over 1937, zoo zal men toch moeten hopen, dat de toestand zich in de komende maanden zoo moge ontwikkelen, dat de werkgelegenheid, die sedert 1933 zoo sterk is toegenomen, zich op ongeveer het tegenwoordig niveau zal kunnen handhaven.

JOAN GELDERMAN.

EEN NIEUWE PHASE IN DE CONSUMPTIEMELK-VOORZIENING IN HET WESTEN DES LANDS.

Inleiding.

Zoals men in de dagbladen heeft kunnen lezen, zijn de bemoeiingen van de Nederlandsche Zuivelcentrale met consumptiemelk in het Westen van ons land met ingang van het begin dezer week overgegaan naar de twee organisaties uit het bedrijfsleven, nl. de Consumptiemelkcentrale (C.M.C.) eenerzijds en de Algemeene Vereeniging voor Melkvoorziening (A.V.M.) anderzijds. Bij de eerstgenoemde vereeniging dienen met ingang van 3 April jl. alle veehouders lid te zijn, die aan de *productie* van consumptiemelk wenschen deel te nemen, terwijl melkhandelaren, die aan den *handel* in consumptiemelk wenschen deel te nemen, bij de A.V.M. moeten zijn aangesloten. Krachtens een desbetreffend Koninklijk Besluit is het nl. aan niet-aangeslotenen verboden aan de levering van consumptiemelk of aan den handel in consumptiemelk „mede te werken”.

Hiermede is een nieuwe phase ingetreden in de consumptiemelkvoorziening van het meest dichtbevolkte deel van ons land, nl. het grootste deel der provincies Noordholland, Zuidholland en Utrecht, voorzover deze provincies vallen onder de door den Minister daartoe aangewezen gemeenten, of alsnog aan te wijzen gemeenten. Vandaar dat men spreekt van het zg. wettelijke of „aangewezen” gebied, welke benaming wij in het volgende zullen blijven gebruiken. Wij zullen niet alle gemeenten noemen, die thans tot dit gebied behooren. Eenigszins ruw gezegd behooren tot dit gebied de melkwinningsgebieden en het daarbij behorende afzetgebied van de plaatsen Amsterdam, Haarlem, Leiden, 's-Gravenhage, Delft, Rotterdam, Dordrecht, Gouda, Utrecht, Hilversum, Amersfoort en „onderhoorige” plaatsen.

Hoewel de bemoeiingen van de genoemde vereenigingen een voortzetting vormen van de werkzaamheden van de Nederlandsche Zuivelcentrale t.a.v. de consumptiemelk in het genoemde gebied, dragen zij anderzijds toch weer een geheel ander karakter, dat op den duur steeds sterker naar voren zal kunnen komen. Dit veranderde karakter is niet alleen een gevolg van het belangrijke feit, dat de bemoeiingen thans in handen gelegd zijn van belanghebbenden, doch ook van het doel, dat men met behulp van de verkregen bevoegdheden, wenscht na te streven. In het volgende zullen wij trachten een beknopte uiteenzetting te geven van de *materieele* beteekenis van de nieuwe regeling.

Consumptiemelk is één van die verbruiksartikelen, die mits voldoende aandacht wordt geschonken aan haar kwaliteit, groote beteekenis hebben voor de volksgezondheid, terwijl zij anderzijds bij een niet voldoende zorg voor de kwaliteit groote gevaren voor de volksgezondheid kunnen opleveren. Vandaar dat reeds vóórdat van consumptiemelkregelingen sprake was, van overheidswege verschillende en steeds ingrijpendere voorschriften werden gesteld t.a.v. de kwaliteit van de rechtstreeks in consumptie gebrachte melk. Deze voorschriften hadden aanvankelijk vooral betrekking op de vervalsching, door vermenging met water. Andere gebreken, als b.v. *standaardisatie*¹⁾, kwamen

1) Het kunstmatig verlagen van het vetgehalte der melk tot het toegestane minimum, b.v. door ontrooming.

nadien nog in vrij veelvuldige mate voor, hetgeen ten nauwste samenhangt met de omstandigheid, dat overtreddingen niet zelden zeer moeilijk konden worden geconstateerd.

Ook in andere opzichten was er op het gebied van de kwaliteit van de consumptiemelk nog wel het één en ander te verbeteren. Vooral de groote concurrentie, die herhaaldelijk tot moeilijkheden op het gebied der melkvoorziening — hoofdzakelijk van grootere plaatsen — aanleiding gaf, werkte het ontstaan van ongewenschte toestanden in de hand. Moge de vrije concurrentie bij meer uniforme artikelen, waarvan de kwaliteit op eenvoudige wijze te onderkennen is, al het karakter kunnen dragen van een edelen wedijver om zoo economisch mogelijk te handelen, bij artikelen als consumptiemelk gaf deze spoedig aanleiding tot knoeierijen, waarmede men vergoeding zocht voor hetgeen men door te lage prijzen of/en een te kleinen omzet moest derven.

De regeling onder de Nederlandsche Zuivelcentrale.

Het is dan ook ongetwijfeld juist gezien, dat toen de Regeering in 1933, als gevolg van de prijsinzinking, die ook op de consumptiemelk haar werking deed gevoelen, tot het instellen van een regeling overging, waardoor zij de consumptiemelkproducent, evenals andere melkveehouders voor financiële ondergang behoedde, van de gelegenheid gebruik maakte tevens werkzaam te zijn aan de verbetering van de kwaliteit der consumptiemelk.

Op dit gebied zijn in de vijf jaren, gedurende welke deze regeling gewerkt heeft, belangrijke resultaten bereikt. Door het instellen van een kwaliteitspremie voor de consumptiemelk, die aan goede hygiënische eischen voldeed, gaf zij den veehouders een financiële prikkel, aan de kwaliteit van de melk meer aandacht te schenken dan voordien het geval was. Tevens werd door middel van stal- en t.b.c.-premies een aanzienlijke verbetering bereikt t.a.v. de hoedanigheid van den melkveestapel, welke op zijn beurt de kwaliteit der geproduceerde melk ten goede moest komen.

Ook werd van deze regeling gebruik gemaakt, om een regelmatige melkvoorziening van het dichtstbevolkte gedeelte van ons land te waarborgen. Om dit te bereiken, werd de veehouder verplicht elke week minstens een bepaalde hoeveelheid melk voor consumptiedoelinden ter beschikking te stellen. Voor deze melk — de z.g. taxe-melk — werd door den koper een prijs betaald, welke iets hooger lag, dan de prijs, die deze melk bij verwerking tot zuivelproducten (z.g. industrie-melk) zou kunnen opbrengen, teneinde zodoende den veehouder een vergoeding te geven voor de hogere kosten, die een regelmatige melkproductie het geheele jaar door met zich meebrengt. Deze hogere kosten staan in verband met de omstandigheid, dat de winterproductie der melk extra uitgaven met zich meebrengt, zoowel aan voederkosten als door de noodzakelijkheid steeds in het bezit te zijn van melkkoeien, die in de lactatie-periode verkeerden, waarvan het herhaaldelijk koopen van „versche” en verkoopen van droogstaande melkkoeien het gevolg is.

Waar deze regeling alleen gold voor het in het voorgaande genoemd gebied, was het voor het slagen van deze regeling noodzakelijk, dat het invoeren van melk uit andere streken van ons land, waar men niet aan de genoemde voorschriften gebonden was, werd voorkomen, hetgeen bereikt werd door de bepaling, dat bij het in consumptie brengen van z.g. industrie-melk een bedrag moest worden betaald aan de Nederlandsche Zuivelcentrale, waardoor eventuele „melkinvoer” financieel nadeelig werd. Vooral ook door de verbeterde transportmogelijkheden behoorde, met name in den zomer, melkaanvoer uit verder afgelegen gebieden geenszins tot de onmogelijkheden, waardoor des te meer de positie van de oude producenten van consumptiemelk in de omgeving der groote steden werd bedreigd.

Teneinde ook den handel in consumptiemelk in geregelde banen te doen verlopen werd het verhandelen van consumptiemelk (en daarmee samenhangende handelingen) alleen dan toegestaan, indien hiertoe door de Nederlandsche Zuivelcentrale vergunning werd verleend. Ook werd, wanneer de wenschelijkheid daarvan naar voren kwam, in het overgrootste deel van het gebied een stelsel van minimum-verkooprijzen vastgesteld, om daardoor te voorkomen, dat de melk tegen abnormaal lage prijzen werd verkocht, aangezien wel was komen vast te staan, dat dit verschijnsel gewoonlijk gepaard ging met het ontduiken der regelingen, hetzij door wanbetaling aan den veehouder, hetzij door manipulaties met de melk.

Door dit samenstel van maatregelen, zijn ondanks de moeilijkheden, die zich ook op dit gebied hebben voorgedaan, belangrijke resultaten bereikt. Speciaal t.a.v. de kwaliteit kon een aanzienlijke verbetering worden geconstateerd, welke voor het melkverbruikende publiek van niet te onderschatten belang is.

De nieuwe regeling: uitvoering door belanghebbenden.

Na deze uiteenzetting, die voor een goed begrip van de thans genomen maatregelen noodzakelijk is, zal het wel niet voor bestrijding vatbaar zijn, dat het onverantwoordelijk zou zijn — zeker ook uit een oogpunt van algemeen belang — de bereikte resultaten te laten verloren gaan. Bij een loslaten van de regeling zou dit maar al te spoedig geschieden, zooals de geschiedenis herhaaldelijk — of liever voortdurend — heeft aangetoond.

Aangezien het hierbij niet alleen gaat om „tijdelijke” crisis-toestanden tegen te gaan, doch om maatregelen, die voor een behoorlijke consumptiemelkvoorziening van duurzaam belang zijn, is het te verklaren, dat deze regelingen met ingang van 3 April jl. niet meer worden getroffen door een crisis-instelling, doch door lichamen, die een meer permanent karakter dragen. Het ligt dan ook voor de hand, dat waar het hier bovendien gaat om allerlei technische kwesties, deze regelingen thans worden uitgevoerd door degenen, die geacht kunnen worden met deze zaken in de eerste plaats op de hoogte te zijn, nl. van de groepen van producenten (belichaamd in de C.M.C.) en de groepen van melkhandelaren (A.V.M.). Het uitvoeren door belanghebbenden heeft ook dit voordeel, dat vooral diegenen onder producenten en consumenten, die tegenover de oude regeling min of meer vijandig stonden, thans allicht meer geneigd zullen zijn, aan de mede door hen zelf getroffen maatregelen hun medewerking te verleenen.

Het toezicht van de Regeering zal moeten dienen, om maatregelen, die zij in strijd met het algemeen belang acht, te voorkomen. Wij zullen verder op de wijze van uitvoering niet verder ingaan, doch alleen nog wijzen op het doel, dat thans door de vereeniging wordt nagestreefd.

Het doel der nieuwe regeling.

Zooals wij reeds hebben opgemerkt, is het van belang, dat de onder de oude regeling bereikte resultaten niet verloren gaan. Het is er echter verre van, alsof daarmee de taak der beide vereenigingen zou zijn omschreven. Zoowel op het gebied van de productie, als op dat van de verwerking en de distributie der melk valt er nog heel wat te verbeteren.

Ten aanzien van de productie is het de bedoeling, dat voortgegaan wordt op den weg, die voert tot verbetering van de kwaliteit van de consumptiemelk. Iedere producent van consumptiemelk voor het aangewezen gebied zal in verband daarmee worden verplicht deel te nemen aan de maatregelen, die daartoe worden genomen. In plaats van, zooals vroeger geschiedde, alleen aandacht te schenken aan de hoeveelheid melk, zal de veehouder worden gedwongen en verplicht steeds meer te streven naar verbetering van de kwaliteit. Dat op dit gebied met eenvoudige middelen veel te bereiken is, is in de laatste jaren wel ondub-

belzinnig gebleken. In verband hiermede zal alleen die melk in consumptie mogen worden gebracht, die door aangeslotenen bij de C.M.C. is geproduceerd. Dit in tegenstelling met de vroegere regeling, waarin het mogelijk was ook andere melk in consumptie te brengen.

Om dit te bereiken zal het ook in het vervolg noodzakelijk zijn, dat de productie van consumptiemelk zoo regelmatig mogelijk over het geheele jaar wordt verdeeld, hetgeen men tracht te bevorderen, door den veehouder alleen over een zoodanig kwantum melk per week den hooger consumptiemelprijs uit te betalen, als hij aantoonde ook in de weken van minimale productie (de wintermaanden), te kunnen leveren. Voor het overige gedeelte ontvangt hij slechts de „zuivelwaarde”, d.i. den prijs, die gebaseerd is op de waarde van de melk bij verwerking tot zuivelproducten.

Voor den melkhandel, die door bemiddeling van de A.V.M. als kooper optreedt van de door aangeslotenen van de C.M.C. geproduceerde consumptiemelk, zullen in de eerste plaats maatregelen worden getroffen om de consumptiemelk zoodanig te vervoeren, te verwerken en te distribueeren, dat ook tijdens deze handelingen de goede kwaliteit van de consumptiemelk blijft gehandhaafd, waarop vanwege de A.V.M. controle zal worden uitgeoefend.

Ook in andere opzichten zal het tot de taak van den melkhandel behooren, voor een goede melkvoorziening zorg te dragen. Zoo zal er onder deze regeling, meer dan tot nu toe mogelijk was, voor worden gezorgd, dat knoeien met de melk en de daarmee vaak gepaard gaande wanbetalingen aan leveranciers, worden voorkomen.

In verband hiermede kunnen ook door de A.V.M. prijsregelingen worden getroffen, die eenerzijds zoodanig worden vastgesteld, dat zij een minimum vormen, waarbij een aan matige eischen voldoende melkhandelaar zijn bedrijf behoorlijk kan uitoefenen; anderzijds, mede door het toezicht der regeering, zoo, dat het melkverbruikende publiek een prijs betaalt, die niet hooger is, dan onder de heerschende verhoudingen gewettigd kan worden geacht.

In verband hiermede zij opgemerkt, dat in de laatste jaren, vooral ook op het gebied van den melkhandel, gebleken is, dat een groote uitbreiding van het aantal distributeanten, noch in het belang van den producent, noch in het belang van den handelaar, noch in het belang van den consument is. Hoewel aanvankelijk nieuwe distributeanten hun melkomet trachten te verkrijgen door lagere prijzen, zonder welke zij geen plaats in het distributieapparaat zouden kunnen erlangen, toch heeft deze zoodoende tot stand gekomen uitbreiding, indien het verschijnsel grootere vormen aanneemt, een averechtsche uitwerking.

Door de hierdoor veroorzaakte „uitholling” der toch al uitgebreide routes, die elke melkdistribuant moet afleggen, wordt het aantal cliënten, dat door hem kan worden bediend, steeds geringer. Dat is oorzaak, dat tenslotte door de verschillende handelaren, al of niet in onderling overleg, wordt overgegaan tot een verhooging der melkprijzen, om zoodoende door een hogere marge het door den gedaalden omzet geleden verlies te compenseeren. De hierdoor veroorzaakte prijsverhoging geeft weer anderen aanleiding, het ook eens met een melkhandel te probeeren. Indien deze vicieuze cirkel niet zou worden doorbroken, zou een blijvende chaos in het melkdistributieapparaat het gevolg zijn, tot schade van elken distributeant, tot schade van den producent, die geen credietwaardige afnemers heeft; tot schade van den consument, die te hooge prijzen zou moeten betalen; kortom tot schade van het algemeen belang. Evenals bij andere takken van bedrijf geschiedt is, zullen daarom ook aan eventuele nieuwe melkhandelaren eischen worden gesteld, t.a.v. bekwaamheid, credietwaardigheid en t.a.v. de technische inrichting van het bedrijf. Op deze wijze zal een ongewenschte uitbreiding kunnen worden voorkomen, hetgeen de melkvoorziening slechts ten

goede kan komen. Ook bij deze regeling heeft men derhalve het tot nu toe ingeschakelde behoefte-element losgelaten, zoodat ieder, die aan de gestelde eischen voldoet, als melkhandelaar kan worden toegelaten.

Thans is de mogelijkheid geschapen, in de zoo belangrijke consumptiemelkvoorziening blijvende verbeteringen aan te brengen, die op den duur van groote betekenis kunnen zijn in hygiënisch en economisch opzicht.

Moge door de samenwerking van den melkproducent, den melkhandelaar en den verbruiker deze mogelijkheid ten volle worden benut.

J. BUTER.

TWEE NIET HERZIENE FEILLEN VAN DE OMZETBELASTING.

Bij de technische herziening van de omzetbelasting, die door het een dezer dagen ingediende wetsontwerp aan de orde is gesteld, is er niet alleen naar gestreefd om de fiscale touwtjes wat strakker aan te halen en de opbrengst van de belasting gunstig te beïnvloeden, doch is er tevens met bijzondere zorg op toegezien, dat de concurrentieverhoudingen op de binnenlandsche markt niet worden verstoord door een ongelijkmatige werking van de wet en dat de Nederlandsche fabrikant voor de heffing der belasting geen slag achter komt te liggen bij den buitenlandschen producent.

Ziet men hoe de regeering aldus blijk geeft haar kinderen op strikt gelijke wijze te willen behandelen, zoo treft het, dat zij niettemin eenigen daarvan wat stiefmoederlijk behandelt; doordat zij van de gelegenheid, die zich thans bood, geen gebruik gemaakt heeft om een paar kleine plooiën glad te strijken, die de importeurs reeds geruimen tijd hinderden en waar de Nederlandsche fabrikanten hunnerzijds geen last van ondervinden.

De twee onvolmaaktheden in het huidige stelsel, waar ik het oog op heb, betreffen het gemis aan preferentie van den importeur tegenover zijn afnemers voor de door hem in den vorm van een bijzonder invoerrecht betaalde omzetbelasting en voorts de heffing van dit bijzondere invoerrecht ook over manco's, die in fictief entrepot door verdamping, krimp, indroging of normale lekkage worden veroorzaakt.

* * *

In importeurskringen wordt het als een leemte gevoeld, dat men voor de omzetbelasting, die men dadelijk bij den invoer aan het Rijk heeft te betalen, geen wettelijk voorrecht kan doen gelden op den afnemer bij wanbetaling zijnerzijds, en dat mede bij insolventie van den afnemer, wat de betaalde omzetbelasting betreft, zelfs achter staat bij tal van andere geprivilegieerde crediteuren, onder wie de Staat der Nederlanden gewoonlijk een eerste plaats pleegt in te nemen.

Blijkens art. 8, lid 4 van deze wet heeft de fabrikant bij wanbetaling van zijn kooper tot het bedrag van de door hem betaalde omzetbelasting een gelijk privilege op de roerende goederen van dien kooper als aan 's Rijks schatkist is toegestaan inzake de invordering van accijnzen. Het voorrecht, dat de importeur mist bij wanbetaling van zijn afnemer, is hier aan den fabrikant wel toegestaan. En nu moge het waar zijn, dat er een formeel verschil bestaat tusschen de wijze, waarop de omzetbelasting bij den fabrikant geheven wordt en de manier, waarop dit geschiedt bij den importeur, die mede ten gerieve van den fiscus het door hem verschuldigde voldoet in den vorm van invoerrecht, in den grond van de zaak is er echter niet de minste reden waarom de importeur hier in een ongunstiger positie zou hebben te verkeeren dan de fabrikant.

Het is ongetwijfeld in hooge mate onbillijk, dat de fiscus bij den inporthandel het volle risico van de insolventie der afnemers voor wat de omzetbelasting betreft, door de importeurs laat dragen. Deze on-

billijkheid springt bij de omzetbelasting bijzonder sterk in het oog, omdat het hier de uitgesproken bedoeling van de regeering is geweest, dat de belasting door handel en industrie zou worden afgewenteld op den consument. Bij het tot stand komen van de wet is dit destijds achter de ministertafel uitdrukkelijk verklaard en ook in de memorie van toelichting op het thans ingediende herzieningsontwerp wordt nog weder eens opnieuw met zoovele woorden betoogd, dat het de bedoeling is, dat de belasting op den consument wordt verhaald en niet ten laste van de afleverende bedrijven zal komen. Slechts *eenvoudigheidshalve* wordt de omzetbelasting, wat den import betreft, dadelijk aan de grens geheven in den vorm van invoerrecht. De importeur fungeert te dien aanzien zuiver als belastinggaarder en doet feitelijk niet anders dan belasting voorschieten, die hij later ten gunste van den fiscus bij zijn afnemers weder moet incasseeren.

Een wettelijk privilege als waarvoor hier door mij een lans wordt gebroken is in de Nederlandsche wetgeving niet zonder precedent.

Krachtens art. 119 van de Algemeene Wet van 26 Aug. 1822 zijn de geadmitteerde convooiloozers, expediteurs, scheepsmakelaars en cargadoors voor den tijd van zes maanden na de gedane betaling bevoorrecht op al de roerende goederen van hun debiteur wegens zoodanige inkomende en uitgaande rechten, accijnzen en tollegelden, als door hen voor dezelve aan het Rijk zijn voldaan geworden. Sedert 1922 gaat dit privilege boven alle andere rechten van voorrang op roerende goederen met inbegrip van pand en met uitzondering slechts van proceskosten en scheepshypotheek, alles met dien verstande, dat het recht van den Staat der Nederlanden steeds voorgaat.

Voorts verleent art. 92 van de Wet van 20 Juni 1862 op het Gedistilleerd insgelijks aan branders, distillateurs en handelaars terzake van het gedistilleerde, dat zij met betaling van accijns afleveren, een wettelijk voorrecht op de roerende goederen van den koper voor zoodanig gedeelte van den kooprijks als gelijk staat met den accijns en wel een gelijk privilege als 's Rijks schatkist voor den accijns op hun eigen goederen heeft.

Men behoeft ondertusschen voor precedenten, gelijk gezegd, niet zoover van huis te gaan. Het meest trefend blijft het voorbeeld van den fabrikant ontleend aan de Wet op de Omzetbelasting zelf. Waarom moet aan den importeur het wettelijk voorrecht onthouden blijven, terwijl dit aan den fabrikant van den aanvang afaan is toegekend? Indien deze ongelijkheid bij de aanhangig gemaakte technische herziening van de Wet op de Omzetbelasting thans ware geëffend, zou daardoor een groote onbillijkheid zijn weggenomen, zonder dat dit de schatkist een penning zou behoeven te kosten.

* * *

De tweede plooi, die men verzuimd heeft recht te strijken, raakt meer in het bijzonder den importeur van aan verdamping, krimp, indroging, lekkage en dergelijke volkomen normale manco's onderhevige goederen. Bij den invoer van deze producten via fictief entrepot worden de hoeveelheden, die in de vemen en op de oceanplants verloren gaan, door den fiscus geacht te zijn ingevoerd, met als gevolg, dat men ook over die hoeveelheden omzetbelasting in den vorm van bijzonder invoerrecht heeft te betalen.

Ofschoon de omzetbelasting een heffing is, die in wezen beoogt binnenlandsche omzetten te treffen, wordt zij aldus ook geheven over producten, die binnenslands in het geheel niet worden omgezet, maar in entrepot, d.i. fiscaal gesproken in het buitenland, reeds verloren gaan nog voordat zij in het vrije verkeer zijn gebracht.

Zeer kras komt het hoogst zonderlinge van deze situatie tot uiting bij den doorvoerhandel. Een firma, die uitsluitend benzine in transitio in fictief entrepot in Nederland opslaat en geen druppel daarvan op de

Nederlandsche markt verkoopt, heeft niettemin omzetbelasting te betalen over haar verdampingsverliezen.

Niet alleen voor den handel maar ook voor het Rijk is onslag van artikelen als hier bedoeld in vele gevallen practisch niet anders mogelijk dan in fictief entrepot. Vast staat, dat van deze artikelen in fictief entrepot onder alle omstandigheden en ook bij de beste voorzorgen een zeker percentage verloren moet gaan. Ware er in deze omstandigheden niet veel voor te zeggen om de onaangename gevolgen van dit verlies eenigermate te temperen, door daarover althans geen belasting te heffen?

Ook op dit tweede punt is onze wetgeving niet zonder precedent. Bij art. 6 van de Wet van 19 Dec. 1931 betreffende de z.g. Benzinebelasting is bepaald, dat verdampingsverliezen als bovenbedoeld met toestemming van den Minister op de entrepotrekening zullen kunnen worden afgeschreven.

In dit verband kan tevens met bijzondere waardeering gewag worden gemaakt van hetgeen door de Commissie tot Herziening van het Fiscaal Strafrecht en Strafprocesrecht op het onderhavige punt is voorgesteld. Deze commissie heeft aan haar Verslag, dat in 1936 is verschenen, o.m. een ontwerp voor een nieuwe Algemeene Wet toegevoegd, waarin de mogelijkheid wordt geopend, dat bij het vaststellen door de ambtenaren van vermis in open entrepots voor zooveel noodig kortingen in rekening zullen kunnen worden gebracht overeenkomstig door den Minister vast te stellen regelen.

Het Verslag van de Commissie dateert ondertusschen reeds van twee jaren geleden en beoogt niets meer of minder dan 50 bestaande wetten door 14 nieuwe wetten te vervangen. Ik geloof mij wel niet aan overdreven pessimisme schuldig te maken, wanneer ik verwacht, dat er nog heel wat tijd zal verstrijken alvorens de vruchten van dezen omvangrijken wetgevenden arbeid volkomen rijp zullen zijn. De gunstige perspectieven, die hier geopend worden voor de manco's in fictief entrepot zijn voorloopig dus slechts toekomstmuziek.

Is het nu niet jammer, dat men van regeeringszijde, ofschoon men klaarblijkelijk in principe bereid is aan de bezwaren van de importeurs op het tweede door mij besproken punt tegemoet te komen, de gelegenheid laat voorbijgaan om na de eerste schrede in de Wet op de Benzinebelasting gedaan thans ook al vast een tweede schrede in de goede richting te zetten door dienaangaande eveneens voor wat de Omzetbelasting betreft voorloopig reeds een voorziening te treffen? Deze tweede hier door mij bepleite technische herziening zal niet, gelijk de privilege-kwestie, buiten bezwaar van 's Lands schatkist kunnen worden geregeld. Tegenover de millioenen, die blijkens de Memorie van Toelichting als bate van de diverse voorgestelde verbeteringen zijn te verwachten, verzinken de kosten van een bevredigende regeling van de vermis-kwestie voor de omzetbelasting echter in het niet. En men vergeet niet: het betreft hier tenslotte belasting, die wél beschouwd naar redelijkheid en billijkheid den Keizer eigenlijk niet toekomt.

Mr. W. VAN ELDEN.

AANTEKENINGEN.

„Lancashire's Remedy”, voorstellen tot ordening in de Lancashire katoenindustrie.

In het onderhoud, dat het „Joint Committee of Cotton Trade Organisations”¹⁾ op den 23en Juli 1937 met den „President of the Board of Trade” had, zeide Mr. Stanley, de President, dat de regeering

¹⁾ In het „Joint Committee of Cotton Trade Organisations” zijn practisch alle groote textielorganisaties en -verbonden vertegenwoordigd, dus op het gebied van de spinnerij, de weverij, den handel in ruwe katoen, de stukbleekkerij, ververij en drukkerij, de garen-bleekkerij, ververij en sterkerij, de „pakkerij”, als tevens de Manchester Chamber of Commerce, als ook eenige groote arbeidersverenigingen.

bereid was reorganisatie-plannen van de katoenindustrie bindend te verklaren, indien zulke voorstellen de goedkeuring van de regeering en van het parlement konden wegdragen. Mr. Stanley noodigde genoemd „Joint Committee”, in zijn kwaliteit van vertegenwoordiger van de geheele katoenindustrie, uit, om zoo spoedig mogelijk een ontwerp-plan aan hem voor te leggen.

Dit ontwerp, dragende den naam „Lancashire's Remedy”, vond in October d.a.v. zijn weg naar Londen. In December 1937 berichtte Mr. Stanley aan het „Joint Committee”, dat dit ontwerp op verschillende punten nog herziening behoefde, alvorens de regeering tot het opstellen van een wetsontwerp zou kunnen overgaan. Aan deze taak van revisie werd in Lancashire wederom met groote voortvarendheid gewerkt, met het gevolg, dat het ontwerp in den gewijzigden vorm in het midden van Februari jl. opnieuw aan den „President of the Board of Trade” kon worden gepresenteerd.

Een overzicht te geven van den inhoud van dit gewijzigde ontwerp, moge het doel van deze regelen zijn.

Heel in het kort is de doelstelling van het ontwerp, om de regeering te verzoeken het mogelijk te maken, dat langs wettelijken weg (door aanneming van een zgn. „cotton industry enabling bill”) reorganisaties in de katoenindustrie tot stand gebracht kunnen worden, die leiden tot grootere efficiency, tot besparing van kosten, tot uitschakeling van overvloedige capaciteit en schadelijke concurrentie, ten einde toeneming van den exporthandel te bevorderen.

Van concrete voorstellen tot ordening spreekt het ontwerp niet. Het geeft slechts het gebied aan, waarop zich voorstellen tot zulk een ordening mogen bewegen, welke door de verschillende industriegroepen kunnen worden ingediend. Ook legt het ontwerp de voorwaarden vast, waaraan zulke voorstellen dienen te beantwoorden. Tevens wordt de taak van de „Cotton Industry Board” en van het „Advisory Committee” omschreven, aan wie die ordeningsvoorstellen dienen te worden voorgelegd, en die ze moeten goedkeuren, alvorens zij via de „Board of Trade” de regeering ter bindend-verklaring kunnen bereiken.

Het ontwerp komt in hoofdzaak op het volgende neer:

Er zal een „Cotton Industry Board” worden benoemd, bestaande uit 12 personen plus een voorzitter. De benoeming dient in overleg met de geheele industrie te geschieden. De leden van deze „Board” moeten personen zijn, die in de katoenindustrie werkzaam zijn.¹⁾ Hun functie zou in hoofdzaak daaruit bestaan, dat zij eventuele nieuwe of verder gaande ordeningsplannen door onderdeelen van de katoenindustrie (industriegroepen bv. door de spinners, of door de wevers) bij haar in te dienen, heeft te onderzoeken. De leden zullen zich bij dat onderzoek zeer in het bijzonder hebben af te vragen, of *het algemeen belang van de geheele katoenindustrie* bij de doorvoering van die ordeningsplannen wordt gediend. De benoeming zou dienen plaats te vinden door de „Board of Trade”.

Deze dient ook een onafhankelijk „advisory committee” te benoemen, bestaande uit 3 personen, die geen belangen bij de katoenindustrie mogen hebben. Deze commissie dient onafhankelijk van de „Industry Board” na te gaan, of in haar opinie het ingediende ordeningsvoorstel het *algemeen maatschappelijk belang* dient, of het billijk is t.o.v. nieuwe firma's, en of het voorziet in de noden en in de belangen van den exporthandel, en of het in het bijzonder de ont-

1) Het voorstel is om de „Board” als volgt samen te stellen:

2 spinners, 2 wevers, 1 verver, 1 bleeker, 1 drukker, allen werkgevers; voorts 2 handelaren en 3 vertegenwoordigers van de werknemers.

wikkeling van dien exporthandel kan bevorderen. Zij dient er zich voorts van te overtuigen, dat het voorstel niet de belangen schaadt van hen, die in de industrie zijn te werk gesteld.

De „Cotton Industry Board” zou voorts nog behulpzaam dienen te zijn bij de uitvoering van bijzondere „marketing schemes” (verkooporganisatieplannen), en „propaganda” voorstellen.

Ordeningsvoorstellen aan haar voorgelegd en door het advisory committee goedgekeurd, mag zij niet via de „Board of Trade” tot bindendverklaring aan de regeering voorleggen, dan nadat zij heeft nagegaan en bevonden, dat de overgrootste (substantial) meerderheid van de leden behoorende tot de voorstel-indienende industriegroep, zich met het voorstel heeft accoord verklaard. En voorts, dat het voorstel door de andere industriegroepen is goedgekeurd als tevens door de arbeidersorganisaties.

Eerst nadat dan ook nog de „Board of Trade” haar goedkeuring aan het voorstel heeft gehecht, en nadat die Board, de eventueel noodig geoordeelde veranderingen erin heeft aangebracht, wordt het voorstel door haar aan het Parlement voorgelegd, in den vorm van een „draft-order” (ontwerp-beschikking), waarna het automatisch wet wordt, tenzij een van de beide Huizen het ontwerp binnen 25 dagen na indiening verwerpt.

De „Cotton Industry Board” kiest uit haar eigen 12 leden een „export trade development Committee”. Zij heeft het recht die commissie uit te breiden met personen, die bijzondere speciale kundigheden bezitten om plannen te beoordeelen, welke voor de ontwikkeling van den export aan de „Cotton Industry Board” worden voorgelegd. Deze commissie dient ook, onder toezicht van de „Cotton Industry Board” marktverkenningen te leiden, en publicaties het licht te doen zien, alles met het oog op de uitbreiding van het verbruik van Britsche textielgoederen.

De „Cotton Industry Board” heeft ook het recht om de „Board of Trade” te adviseeren om de werking van bepaalde onderdeelen van een bindend-verklaard maatregel op te schorten of te doen eindigen, wanneer zij van oordeel is, dat dat onderdeel onbillijkheden in het leven zou kunnen roepen of heeft geïntroduceerd, of wanneer zulk een onderdeel de belangen van andere industriegroepen zou kunnen schaden of reeds heeft geschaad. Personen, firma's of industriegroepen, die meenen, dat zij door de werking van eenig onderdeel in hun belangen zullen of kunnen worden geschaad, of reeds geschaad zijn, hebben het recht van beroep op de „Cotton Industry Board” en eventueel op de „Board of Trade”.

* * *

Ordeningsvoorstellen, welke bij de „Cotton Industry Board” ter verdere behandeling, als boven uiteengezet, door industriegroepen kunnen worden ingediend („sectional schemes” genoemd) mogen zich bewegen op het gebied van:

A. Het opleggen van heffingen aan alle firma's, aangesloten bij die bepaalde groep, voor doorvoering van alle of enkele van de navolgende doelstellingen:

1. het opruimen of voorgoed of tijdelijk inkrimpen van de surplus-capaciteit;
2. den eigenaren van stilstaande of stilgelegde fabrieken compensaties aanbieden;
3. compensaties geven aan werknemers, die werkloos worden tengevolge van maatregelen als onder 1 bedoeld;
4. het geven van rabatten, premies of anderszins om goedgekeurde plannen voor exportontwikkeling tot hun recht te doen komen;
5. het financieren van „research”- en „investigation”werk;
6. het dekken van de kosten aan de administratie van de werking van het plan verbonden.

B. De invoering van quotaregelingen en het vormen van compensatie-„pools”.

C. De invoering en doorvoering van standaardkwaliteiten.

D. De vaststelling van gemeenschappelijke verkoopsvoorwaarden, met inbegrip van bepaling van uniforme kortingen, rabatten en andere concessies aan afnemers, in overeenstemming met den aard en de grootte van de „business”.

E. De vaststelling van minimum-prijzen of marges.

F. Legalisatie, op verzoek van beide partijen, van loon- en andere bestaande overeenkomsten tusschen werkgevers- en werknemersorganisaties.

G. Het aangaan van leeningen voor het kunnen doorvoeren van de beoogde doelstellingen.

Ook zal de „Cotton Industry Board” zgn. „General Schemes” onderzoeken, plannen of voorstellen dus, die het belang van de geheele industrie raken, als daar zijn:

technisch- en markt-„research”,

het verzamelen en het ter kennis van de industrie brengen van berichten, informaties, enz.,

het invoeren van gestandaardiseerde handelsmerken,

het voeren van propaganda.

De „Cotton Industry Board” zou het recht verkrijgen om heffingen te doen bij alle aangesloten firma's om deze plannen te financieren, echter niet dan eerst daarvoor goedkeuring te hebben verkregen van de „Board of Trade” en van de organisaties, die de industrie vertegenwoordigen. Zulke „general schemes” zouden slechts de goedkeuring van de „Board of Trade” behoeven om in werking te kunnen treden. Zij zouden niet aan het Parlement behoeven te worden voorgelegd.

De „Cotton Industry Board” zou het recht verkrijgen om uit naam van de Britsche katoenindustrie met fabrikanten (of handelaren) in andere industrieën of in andere landen over het aangaan van bindende overeenkomsten te onderhandelen, mits na verkregen goedkeuring van de betrokken groep, en van de „Board of Trade”.

Alle „sectional schemes” (groepsvoorstellen), welke aan de „Cotton Industry Board” worden voorgelegd, moeten om überhaupt door die Board te kunnen worden goedgekeurd, daarin voorzien, dat nieuwe firma's tot de groep kunnen worden toegelaten op billijke voorwaarden. Voorts moet die Board het recht hebben zulke „schemes” te herzien, indien zij meent, dat de industrie, met het oog op uitbreiding, daarmee gebaat zou zijn. Voorts zouden aan de „Cotton Industry Board” alle regelingen dienen te worden voorgelegd, die veranderingen in prijs beoogen. Zulke „schemes” moeten ook daarin voorzien, dat de betrokken firma's, speciale kortingen, rabatten, enz. mogen geven en andere concessies mogen doen, zelfs in afwijking van het in het voorstel bepaalde, indien de ontwikkeling van den export daarbij is gebaat. De „Cotton Industry Board” zou het recht hebben om het verkrijgen van welke inlichting ook te eischen, welke zij zou vragen van de betrokken groep of van de betrokken firma's.

De hoofdbedoeling van „sectional schemes” (groepsorderingsvoorstellen) zou moeten zijn het streven naar versterking van de interne organisatie van de industrie en om stabiliteit te herstellen. Voor alles moet er naar gestreefd worden om met voorstellen te komen, die de uitbreiding van den export beoogen. Fabrikanten en handelaren (distributors) moeten samenwerken in de uitvoering van speciale „marketing-schemes”, opdat die export profiteere van verbeterde toestanden in de industrie zelve.

Voorgesteld wordt, dat alle fabricerende firma's in een door de „Cotton Industry Board” aan te leggen register, worden ingeschreven. Handelaren, die ook inschrijving wenschen, mits zij zich uitsluitend of in hoofdzaak met het verhandelen van Britsche katoenen goederen bezig houden, kunnen ook voor die inschrijving in aanmerking komen. Van vele con-

cessies, welke gedaan zullen kunnen worden onder bijzondere „marketing-schemes” zullen slechts die firma's kunnen profiteren, welke in het bedoelde register zijn ingeschreven.

* *

De nota, waarmede het gewijzigde ontwerp aan de Regeering is aangeboden, legt er den nadruk op, dat surplus-capaciteit van de industrie en overmatige concurrentie, onzekerheid en gemis aan vertrouwen heeft geschapen in alle onderdeelen van de katoenindustrie, waaronder en waardoor die geheele industrie lijdt. Zij vestigt er de aandacht op, dat groote verschillen tusschen noteeringen van verschillende firma's op een en denzelfden dag voor hetzelfde artikel, het vertrouwen schokken en het plaats van orders in den weg staan. Stabiliteit in noteering is zoowel in het belang van de handelaren als van de fabrikanten, mits de prijzen maar niet zóó hoog zijn, dat zij den handel geheel onmogelijk maken. De nota wijst erop, dat, teneinde de zekerheid te krijgen, dat de „bill” uitgevoerd zal worden in den geest, waarin zij is opgesteld, aan de „Cotton Industry Board” een instructie-memorandum zal worden overhandigd op den dag van haar benoeming. In dat memorandum zullen eenige grondregels worden vastgelegd, waarnaar de „Cotton Industry Board” zich zou hebben te richten bij het bestudeeren en voor het goedkeuren van bij haar ingediende voorstellen. In dat memorandum zal dan ook de aandacht worden gevraagd voor enkele punten, welke in de „bill”, die door het Parlement goedgekeurd moet worden, niet thuisbehooren.

F. G. DIKKERS.

Wegenbouw in de Vereenigde Staten.

In de Vereenigde Staten heeft men den wegeaanleg in de laatste vijf jaren in versneld tempo voortgezet, daar deze een onderdeel vormde van de maatregelen ter bestrijding van de werkloosheid. De bedrijvigheid op dit gebied vertoont dientengevolge een ander verloop dan de overige bouwbedrijvigheid. De ervaring leert, dat de aanleg van nieuwe en betere wegen, steeds het motorverkeer stimuleert, schattingen van het gebruik van auto's en verbruik van benzine gedurende 1936 wijzen uit, dat dit verkeer toen een niveau bereikte, dat hooger lag dan in eenige andere voorafgaande periode.

In een artikel „Highway Construction”, voorkomende in „The Index” van de New York Trust Company, lezen wij, dat medio 1937 meer dan 28.000.000 motorrijtuigen geregistreerd waren, terwijl in 1936 de verkoop van vrachtauto's in den kleinhandel, en in mindere mate ook de verkoop van personenauto's, nieuwe records bereikten.

De enorme vooruitgang van het verkeer, stimuleerde de goedkope massaproductie van auto's, bussen en vrachtauto's, welke omgekeerd, mede gunstig beïnvloed door den aanleg van wegen, den afzet weer bevorderde.

Het artikel bespreekt dan verder het wegenstelsel van de Vereenigde Staten, de kwaliteit der wegen en de financiering van den wegenbouw.

Per ultimo 1936 bedroeg de totale lengte van wegen op de wereld pl.m. 9.600.000 mijl, en hiervan bezaten de Vereenigde Staten pl.m. 3.065.000 mijl.

Hiervan waren volgens rapporten over 1936 van het Bureau of Public Roads 533.144 mijl *openbare wegen* (waarvan ruim 73 pCt. geplaveid) onder Staatscontrôle (d.w.z. contrôle van de afzonderlijke Staten), welke aldus verdeeld waren:

340.160 mijl, primary road system” (hiervan was 85 pCt. geplaveid).

177.504 „ „secondary system”.

15.480 „ kleine plattelandsverbindingen.

Het artikel noemt niet de criteria van deze verdeling.

De „primary roads” zijn zeer ongelijk over de verschillende Staten verdeeld; hierbij spelen oppervlakte en rijkdom van de Staten een groote rol.

Texas staat aan den kop met 15.835 mijl, dan volgt Ohio met 14.398 mijl en tenslotte komen de overige Staten met meer dan 10.000 mijl nl. New-York, Pennsylvania, Californië. Minnesota, Illinois en Noord-Carolina; Rhode Island sluit de rij met slechts 694 mijl.

Het wegdek loopt zeer uiteen; wij hebben naast de „low-type graded” (wegen met een wegdek van zand, gravel, leesteen, macadam, gemengd asphalt) — de „high type graded”, wegen hoofdzakelijk met een wegdek van portlandcement en in mindere mate van asphalt.

Tusschen 1932—1936 werden de wegen aanmerkelijk uitgebreid; er kwam een vermeerdering van 73.984 mijl tot 89.300 mijl aan wegen met een wegdek van portlandcement, d.i. een toeneming van 20 pCt.

New-York heeft de modernste wegen, nl. 8 pCt. van de totale lengte aan deze wegen in de Vereenigde Staten; dan volgen Illinois, Pennsylvania, Ohio, Texas en California.

Gedurende 1936 werd er onder Staatscontrôle in totaal 32.274 mijl aangelegd of verbeterd, waarvan slechts 4.706 mijl „high type” wegen (portlandcement 2.310 mijl en asphalt 1.385 mijl).

* *

Belangwekkend is de financiering der wegen, welke deels door de Staten deels door de federale regeering geschiedt.

Wij geven allereerst eenige cijfers over de financiering door de Staten. De post „aanleg en onderhoud van wegen” steeg in de jaren 1915—1929 het snelst van alle posten op het budget der Staten.

Uitgaven van de gezamenlijke Staten in 1936:

Totaal		\$ 1.131.151.000,—
waarvan kapitaalsuitgaven voor aanleg van nieuwe wegen	\$ 607.284.000,—	
waarvan voor onderhoud van wegen	„ 219.202.000,—	
waarvan interest op obligaties ten laste van den wegebouw	„ 66.462.000,—	
waarvan aflossing van obligaties ten laste van den wegebouw	„ 79.171.000,—	

Inkomsten in 1936.

Totaal		\$ 1.145.590.000,—
uit benzinebelasting en motorrijtuigenregistratie	\$ 669.474.000,—	
overige inkomsten (vooral bijdragen uit federale fondsen)	„ 476.116.000,—	

Het voornaamste deel van de inkomsten wordt dus gevormd door registratie, wegen-, motor- en benzinebelasting, waarbij de laatste wel het belangrijkste is (1936: \$ 434.876.000).

Volgens schattingen was de verdeling der inkomsten in 1935 als volgt: 65 pCt. kwam uit de belastingen op het motorverkeer, en 25 pCt. uit de federale fondsen.

Van het totaal dezer inkomsten, door de weggebruikers opgebracht, werd 80.5 pCt. besteed aan bouw en onderhoud van wegen en 16 pCt. ging naar algemeene fondsen, o.a. voor werkloosheidsbestrijding.

Hieruit blijkt dus, dat een gedeelte van de inkomsten besteed wordt aan andere doeleinden dan bouw en aanleg van wegen. Daar staat tegenover dat, zooals verder nog zal blijken, de federale regeering belangrijke bedragen in den wegebouw heeft geïnvesteerd, welke uit de opbrengst van leeningen ten laste van de begroting gefinancierd worden.

* *

De federale bijdragen voor de openbare wegen door de Staten aangelegd, varieerden in de periode 1921—1930 van \$ 72.343.000 tot \$ 92.463.000 per jaar. Deze federale hulp beteekende tot 1930 heel weinig.

In 1931 breidde de federale regeering haar bemoeiingen op dit terrein uit, waardoor dit bedrag tot \$ 218.074.000 steeg, en in 1936 reeds tot \$ 328.638.000 gestegen was. Deze belangrijke vergroting van de uitgaven voor den wegeaanleg was het gevolg van het uitvoeren van openbare werken, i.c. wegen, ter bestrijding van de werkloosheid. Daarnaast zijn nog belangrijke bedragen krachtens „the National Industrial Recovery Act” van 1934, en de Emergency Relief Appropriation Acts voor den wegebouw uitgetrokken.

Eind 1935 bedroegen de totale uitgaven voor wegeaanleg ter bestrijding van de werkloosheid reeds \$ 789.000.000. Een groot deel van deze werken sorteert thans onder de Works Progress Administration. Einde Maart 1937 kon het totale bedrag door de W.P.A. uitgegeven voor wegeaanleg op \$ 1.462.480.000 geschat worden, d.i. 37 pCt. van de totale kosten van de plannen, ressorteerd onder de W.P.A.

Tegenover deze groote uitgaven staan geen gelijkwaardige federale inkomsten, zoodat deze werken grotendeels met geleend geld gefinancierd zijn.

Erkend moet worden, dat de aanleg van wegen, welke primair dient ter bestrijding van de werkloosheid, het in strikten zin toepassen van het beginsel van de volledige kostendekking uit de heffingen op het verkeer, althans op korten termijn, discutabel maakt.

Er zijn zelfs verkeers-theoretici, zooals bijv. de Duitse hoogleeraar Carl Pirath, die dit beginsel onder dergelijke omstandigheden in het geheel niet toepasselijk achten.

Dekking van eigen kosten moet voor elk verkeersmiddel als richtsnoer voor de exploitatie gelden.

Daartegenover meent de schrijver van het artikel in „The Index”, mede in verband met het gewenschte evenwicht in de federale begroting, dat aanleg en onderhoud van wegen voornamelijk uit de belastingen op het motorverkeer moeten worden betaald.

Een verdere, minder principiële, overweging daarbij is dan nog, dat de groote activiteit van de federale regeering op dit terrein wel eens de verslapping van de werkzaamheden van de Staten en lagere publiekrechtelijke organen tot gevolg zou kunnen hebben.

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3-9 April 1938	Sedert 1 Jan. 1938	Overeenk. tijdvak 1937	3-9 April 1938	Sedert 1 Jan. 1938	Overeenk. tijdvak 1937	1938	1937
Tarwe	24.408	345.965	417.271	—	3.650	15.104	349.615	432.375
Rogge	—	48.898	96.068	—	—	2.375	48.898	98.443
Boekweit	598	4.210	2.698	—	—	—	4.210	2.698
Mais	23.323	358.023	369.228	890	45.657	47.983	403.680	417.211
Gerst	10.640	108.399	116.026	100	4.572	5.939	112.971	121.965
Haver	176	77.696	43.328	—	1.450	2.180	79.146	45.508
Lijnzaad	1.360	39.655	49.723	—	71.839	72.487	111.494	122.210
Lijnkoek	3.250	23.893	17.912	—	—	—	23.893	17.912
Tarwemeel	1.054	16.353	9.641	775	5.194	1.430	21.547	11.071
Andere meelsoorten	445	9.869	13.686	65	1.424	1.293	11.293	14.979

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 2	3 Dec. '36	Lissabon	4 11 Aug. '37
Bk. Bel. Binn. Eff. 2½	3 Dec. '36	Londen	2 30 Juni '32
Vrsch. in R.C. 2½	3 Dec. '36	Madrid	5 9 Juli '35
Athene	6 4 Jan. '37	N.-York F.R.B.1	26 Aug. '37
Batavia	3 14 Jan. '37	Oslo	5 Jan. '38
Belgrado	5 1 Febr. '35	Parijs	3 12 Nov. '37
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag	3 1 Jan. '36
Boekarest	4½ 15 Dec. '34	Pretoria	3½ 15 Mei '33
Brussel	2 16 Mei '35	Rome	4½ 18 Mei '36
Boedapest	4 28 Aug. '35	Stockholm	2½ 1 Dec. '33
Calcutta	3 28 Nov. '35	Tokio	3.46 11 Mrt. '38
Dantzig	4 2 Jan. '37	Weenen	3 10 Juli '35
Helsingfors	4 3 Dec. '34	Warschau	4½ 18 Dec. '37
Kopenhagen	4 19 Nov. '36	Zwits. Nat. Bk.1	25 Nov. '36

OPEN MARKT.

	1938				1937	1936	1914
	9 April	4/9 April	28 Mrt./2 April	21/26 Mrt.	5/10 April	6/11 April	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	1/4	1/4	1/4	1/4	1/4	1 1/4	3 1/8-3/16
Prolong.	1/2	1/2	1/2	1/2	1	1-1/8	2 1/4-3/4
Londen Daggeld...	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1 1/2-2
Partic. disc.	17/32	17/32	17/32	17/32	17/32-9/16	9/16	4 1/4-3/4
Berlijn Daggeld...	3 1/8-3/8	2 3/4-3 1/8	2 7/8-3 1/8	2 1/2-3	2 1/2-3/4	2 3/4-3 1/8	—
Maandgeld	2 3/4-3	2 3/4-3	2 3/4-3	2 3/4-3	2 3/4-3	3-1/4	—
Part. disc.	2 7/8	2 7/8	2 7/8	2 7/8	3	3	2 1/2-1/2
Warenw...	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1	9/4	1 1/4-2 1/2
Partic. disc.	1/2	1/2	1/2	1/2	5/8	9/16	—

1) Koers van 8 April en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
5 April 1938	1.80 1/16	8.96 3/8	72.44	5.61	30.38	100 3/8
6 " 1938	1.80 1/16	8.96 3/8	72.52 1/2	5.59	30.42 1/2	100 3/8
7 " 1938	1.80 3/16	8.96 3/8	72.48	5.55	30.42	100 3/8
8 " 1938	1.80 1/16	8.96 3/8	72.48	5.52 1/2	30.41 1/2	100 3/8
9 " 1938	1.80 3/16	8.96 3/8	72.48	5.56	30.40 1/2	100 3/8
11 " 1938	1.80 7/16	8.96 3/8	72.43	5.59 1/2	30.39 1/2	100 3/8
Laagste d.w. 1)	1.80 1/16	8.95 3/8	72.37 1/2	5.51	30.35	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	1.80 7/16	8.97	72.55	5.63	30.45	100 9/16
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
5 April 1938	41.43 1/2	6.31	—	—	—
6 " 1938	41.42 1/2	6.32	—	—	—
7 " 1938	41.44	6.32	—	—	—
8 " 1938	41.42 1/2	6.31	—	—	—
9 " 1938	41.41 1/2	6.31	—	—	—
11 " 1938	41.39 1/2	6.32	—	—	—
Laagste d.w. 1)	41.37	6.28	—	—	—
Hoogste d.w. 1)	41.45	6.34	1.35	9.57 1/2	—
Muntpariteit	48.003	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Osto *)	Hel- sing- hagen 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
5 April 1938	46.22 1/2	40.02 1/2	45.07 1/2	3.97	45	1.79 3/8
6 " 1938	46.25	40.05	45.07 1/2	3.97	45	1.80
7 " 1938	46.22 1/2	40.02 1/2	45.05	3.97	45	1.79 3/8
8 " 1938	46.20	40.00	45.07 1/2	3.97	45	1.80
9 " 1938	46.20	40.02 1/2	45.05	3.97	45	1.79 3/8
11 " 1938	46.20	40.00	45.05	3.97	45	1.79 3/8
Laagste d.w. 1)	46.12 1/2	39.95	44.97 1/2	3.95	44 1/2	1.79
Hoogste d.w. 1)	46.25	40.07 1/2	45.10	4.00	45 1/2	1.80 1/2
Muntpariteit	46.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.1878

*) Notteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
5 April 1938	4,96 3/16	3,09 1/2	40,15	55,39
6 " 1938	4,96 3/16	3,08 1/2	40,13	55,36
7 " 1938	4,96 3/16	3,06 1/2	40,13	55,36 1/2
8 " 1938	4,96 3/16	3,06 1/2	40,13	55,38
9 " 1938	4,96 3/16	3,07 1/2	40,13	55,37 1/2
11 " 1938	4,97 1/2	3,10 1/2	40,17	55,53
12 April 1937	4,90 9/32	4,61	40,20	54,74
Muntpariteit ..	4,86	3,90 3/4	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings- eenheden	26 Mrt. 1938	2 Apr. 1938	4/9 Apr. 1938 Laagste	9 Apr. 1938 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 5/8
Athene	Dr. p. £	547 1/2	547 1/2	540	555
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 1/2	1/10 1/2	1/10 1/2
Budapest ...	Pen. p. £	25 1/2	25 1/2	24 1/2	25 1/2
Buenos Aires 1	p. peso p. £	19.77 1/2	20.08 1/2	19.70	20.10
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6 3/32	1/6 5/32
Istanbul ..	Piast. p. £	620	620	620	620
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/2 1/2	1/2 1/2	1/2 1/2	1/3
Kobe	Sh. p. yen	1/18 1/32	1/18 1/32	1/18 1/32	1/2 1/16
Lissabon ...	Escu. p. £	110 1/16	110 1/16	110	110 3/8
Mexico	\$ per £	—	—	—	—
Montevideo .	d. per £	21	20 1/4	19	20 1/2
Montreal ..	\$ per £	4.98 3/8	4.99	4.99	4.99 3/8
Riod. Janeiro	d. per Mil.	2 1/16	2 1/16	2 1/16	2 1/16
Shanghai ..	Sh. p. \$	1/2 1/2	1/2 1/2	1/2 1/2	1/1
Singapore ..	id. p. \$	2/4	2/3 1/16	2/3 1/16	2/3 1/16
Valparaiso *)	\$ per £	125	125	125	125
Warschau ..	Zl. p. £	26 3/8	26 3/8	26 3/8	26 3/8

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 10 Dec. 1936 16.12. 2) 90 dg. Vanaf 13 Dec. 1937 laatste „export” notteering.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

Londen 1) N. York 2)		Londen	
5 April 1938..	19 1/2	5 April 1938....	140/0 1/2
6 " 1938..	19	6 " 1938....	140/1 1/2
7 " 1938..	19 1/8	7 " 1938....	140/0 1/2
8 " 1938..	19	8 " 1938....	140/1 1/2
9 " 1938..	18 3/4	9 " 1938....	140/1 1/2
11 " 1938..	18 3/4	11 " 1938....	140/0 1/2
12 April 1937..	21 1/16	12 April 1937....	141/8
27 Juli 1914..	24 1/16	27 Juli 1914....	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	31 Maart 1938	7 April 1938
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Neder- landse Bank	f 86.057.469,63	f 82.150.392,65
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Februari 1938 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede o.p. op die belastingen en op de vermogensbelasting	" 508.705,53	" 336.698,39
Voorschotten aan Ned.-Indië	—	—
Idem aan Suriname	" 21.148.979,26	" 32.500.725,25
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 13.097.598,38	" 13.155.864,36
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenf. 1) ...	" 102.270.843,84	" 101.936.814,38
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	" 26.298.365,74	" 32.361.060,42
	" 7.681.444,43	" 8.466.321,76
Verplichtingen		
Voorschot door De Ned. Bank Ingev. art. 16 van haar octrool verstrekt Schatkistbiljetten in omloop	f 234.239.000,—	f 234.233.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 34.500.000,—	" 19.500.000,—
Zilverbons in omloop	" 1.095.264,—	" 1.095.082,—
Schuld op ultimo Februari 1938 a/d. gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede o.p. op die bel. en op de vermogensbelasting ..	" 6.898.579,32	" 6.898.579,32
Schuld aan Curaçao 1)	" 1.278.844,06	" 1.247.081,72
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) ..	" 21.045.720,31	" 29.810.881,05
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ...	" 162.302.967,29	" 178.827.778,09
Id. aan diverse Staatsbedrijven 1)	" 23.500.000,—	" 23.500.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	" 155.590.551,95	" 156.163.208,90

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen: 1)	2 April 1938	9 April 1938
Saldo Javase Bank	f —	f 1.233.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst	" 373.000,—	" 169.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 30.958.000,—	" 32.412.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 15.500.000,—	" 16.500.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	" 5.000.000,—	" 5.000.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	" 1.972.000,—	" 1.972.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 953.000,—	" 680.000,—
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen ...	" 630.000,—	" 530.000,—
Voorschot van de Javase Bank ...	" 1.136.000,—	—

1) Betaalmiddelen in 's Lands Kas f 31.169.000,—.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Andere opetschb. schulden	Discont.	Div. reke- ningen 1)
26 Febr. 1938..	870	1.233	613	581	1.246
19 " 1938..	868	1.094	612	585	1.233
12 " 1938..	865	1.127	642	587	1.247
5 " 1938..	867	1.226	615	585	1.245
29 Jan. 1938..	868	1.247	561	592	1.254
1 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluip. der activa.

1) Zie blz. 205 van E.-S. B. v. 16 Mrt. jl.	GERST 64,5 kg Russische loco Rotterdam per 2000 kg.		MAIS Rotterdam per 2000 kg.				ROGGE 74 kg Russische loco Rotterdam per 100 kg.		TARWE Rotterdam per 100 kg.			BURMA RIJST per cwt. f.o.b. Rangoon/Bassein.		BOTER per kg.			KAAS Edammer Alkmaar Fabr. kaas gang exp. per 50 kg.		EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.				
	Herl. Ned. Ct. Not.		Termijn- noteer. op 1 of 2 mnd.		Amerik. Mixed No. 2)		Herl. Ned. Ct. Not.		Termijn- noteer. op 1 of 2 mnd.		La Plata 1) Locoprijs		Herl. Ned. Ct. Not.		Leeuwarder Comm. Noteering		Heffing Crisis Zuivel- Cent.		Herl. Ned. Ct. Not.		Herl. Ned. Ct. Not.		
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	
1927	237	110,2	171,50	89,3	176	87,1	12,47	102,5	13,82	110,1	14,75	109,3	6,83	104,5	11/3 1/4	2,03	98,4	—	—	43,30	95,0	7,96	99
1928	228,50	106,2	208,50	108,6	226	111,9	13,15	108,1	12,57	100,1	13,47	99,9	6,43	98,4	10/7 3/4	2,11	102,3	—	—	48,05	105,4	7,99	99,0
1929	179,75	83,6	196	102,1	204	101,0	10,87	89,4	11,27	89,8	12,25	90,8	6,34	97,0	10/6	2,05	99,4	—	—	45,40	99,6	8,11	101,1
1930	111,75	52,0	118,50	61,7	136,75	67,7	6,22	51,2	8,27	65,9	9,67	71,7	5,09	77,9	8/5	1,66	80,5	—	—	38,45	84,4	6,72	83,5
1931	107,25	49,9	78,25	40,8	84,50	41,8	4,55	37,4	4,65	37,0	5,55	41,1	3,09	47,3	5/6	1,34	64,9	—	—	31,30	68,7	5,35	66,6
1932	100,75	46,8	72	37,5	77,25	38,2	4,62	38,0	4,70	37,4	5,22	38,7	2,59	39,6	5/11 1/2	0,94	45,6	—	—	22,70	49,8	4,14	51,6
1933	70	32,5	60,75	31,6	68,50	33,9	3,55	29,3	3,75	29,9	5,02	37,2	1,84	28,2	4/5 1/2	0,61	29,6	0,96	0,96	20,20	44,3	3,71	46,3
1934	75,75	35,2	64,75	33,7	70,75	35,0	3,32	27,3	3,25	25,9	3,67	27,3	1,74	26,6	4/7 1/4	0,45	21,8	1	1	18,70	41,0	3,45	43,0
1935	68	31,6	56	29,2	61,25	30,3	3,07	25,3	3,87	30,9	4,12	30,6	2,07	31,7	5/8 1/2	0,49	23,7	0,99	0,99	14,85	32,6	3,20	39,6
1936	86	40,0	74,50	38,8	74	36,6	4,27	35,1	5,75	45,8	6,27	46,5	2,19	33,5	5/7 1/2	0,58	28,1	0,88	0,88	17,55	38,5	3,50	43,9
1937	137,75	64,0	105,75	55,1	111	55,0	8,95	73,6	8,02	63,9	8,92	66,2	2,70	41,3	6/7	0,78	37,9	0,67	0,67	19,75	43,3	3,96	43,9
Jan. 1937	132	61,4	99,75	52,0	97,50	48,3	7,97	65,5	8,07	64,3	8,40	62,3	2,74	41,9	6/11 1/2	0,66	32,0	0,85	0,85	17,07	37,5	3,45	43,0
Febr.	129	60,0	102	53,1	100,50	49,8	8,72	71,7	7,92	63,1	8,25	61,1	2,62	40,1	5/10 1/4	0,69	33,4	0,80	0,80	18,75	41,1	3,81	47,5
Maart	133	61,8	104,25	54,3	106	52,5	9,02	74,2	8,72	69,5	9,15	67,8	2,57	39,3	5/9 1/4	0,68	33,0	0,80	0,80	18,82	41,3	3,86	48,1
April	149,75	69,6	110,75	57,7	115	56,9	10	82,2	9,40	74,9	10,17	75,4	2,72	41,6	6/10 1/4	0,69	33,4	0,80	0,80	16,45	36,1	3,05	38,0
Mei	144,50	67,2	107	55,7	110	54,5	10	82,2	8,92	71,1	9,72	72,1	2,64	40,4	5/10 1/2	0,71	34,5	0,72	0,72	17,32	38,0	2,89	36,6
Juni	148,75	69,2	99	51,6	105	52,0	10,15	83,4	7,52	59,9	8,95	66,3	2,63	40,3	5/10 1/4	0,74	35,9	0,70	0,70	19,82	43,5	2,98	37,7
Juli	149,25	69,4	108,25	56,4	111	55,0	9,85	81,0	8,57	68,3	9,97	73,9	2,68	41,0	5/11 1/4	0,77	37,4	0,68	0,68	20,15	44,2	3,74	49,6
Aug.	136,50	63,5	106,50	55,5	112	55,4	9,30	76,4	7,82	62,3	9,22	68,4	2,86	43,8	6/4	0,78	37,9	0,64	0,64	21,50	47,2	3,84	47,0
Sept.	129,50	60,2	107	55,7	122	60,4	9,22	75,8	7,55	60,1	8,52	63,2	2,96	45,3	6/7	0,85	41,3	0,52	0,52	21	46,1	4,69	58,5
Oct.	136,25	63,3	109	56,8	114,75	56,8	8,57	70,5	7,62	60,7	8,50	63,0	2,96	45,3	6/7 1/4	1	48,5	0,42	0,42	23	50,5	4,99	62,2
Nov.	133,50	62,1	106,25	55,3	116	57,4	7,22	59,4	7,10	56,5	8,12	60,2	2,53	38,7	5/7 1/2	0,96	46,6	0,46	0,46	22,20	48,7	4,99	62,2
Dec.	130,25	60,6	110	57,3	120,75	59,8	7,30	60,0	7,05	56,1	8,02	59,5	2,43	37,2	5/5	0,84	40,8	0,60	0,60	20,80	45,6	5,24	65,3
Jan. 1938	137	63,7	113,75	59,2	117,25	55,0	7,65	62,9	7,45	59,3	8,40	62,3	2,35	36,0	5/3	0,80	38,8	0,61	0,61	21,45	47,1	4,15	51,7
Febr.	135,75	63,1	106	55,2	110,75	51,9	7,60	62,5	7,27	57,9	8,30	61,5	2,39	36,6	5/4	0,81	39,3	0,65	0,65	22,12	48,5	3,65	45,5
Mrt.	132	61,4	104,50	54,4	109,75	51,5	7,10	58,4	6,77	53,9	7,70	57,1	2,36	36,1	5/3	0,81	39,3	0,56	0,56	21,70	47,6	2,80	34,9
29 Mrt.-5 Apr.	130,50	60,7	108	56,3	116	54,4	6,85	56,3	6,67	53,1	7,40	54,9	2,33	35,7	5/2 1/4	0,78	37,9	0,50	0,50	19	41,7	2,75	34,4
5-12 Apr. '38	128,50	59,7	108,25	56,4	118	55,3	6,80	55,9	6,60	52,5	7,45	55,2	2,35	36,0	5/3	0,83	40,3	0,50	0,50	19	41,7	2,85	35,5

	JUTE „First Marks” c.i.f. Londen per Eng. ton		KATOEN				AUSTRALISCHE WOL in olie gekamd; loco Bradford per lb.						JAPAN. ZIJDE 13/14 Dernier wit Gr. D. te New York per lb.		RUBBER Stand. Ribbed Smoked Sheets loco Londen p. lb.							
	Herl. Ned. Ct. Not.		Middling Upland loco New York per lb.		Super Fine C. P. Oomra Liverpool per lb.		Crossbred Colonial Carded 50's Av.			Merino 64's Av.			Herl. Ned. Ct. Not.		Herl. Ned. Ct. Not.							
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%				
1927	442,38	103,4	36	10	43,8	93,1	17,60	36,7	102,1	7,27	133,8	96,8	26,50	244,9	104,8	48,50	13,55	105,8	5,44	93	140,2	18,50
1928	445,89	104,2	36,16/11	49,8	105,8	20	37,9	105,5	7,51	153,8	111,2	30,50	259,7	111,1	51,50	12,60	98,4	5,07	54	81,4	10,75	
1929	395,49	92,4	32,14/3	47,6	101,1	19,10	33,2	92,4	6,59	127,2	92,0	25,25	196,5	84,1	39	12,28	95,9	4,93	52	78,4	10,25	
1930	257,97	60,3	21,6/9	33,6	71,4	13,50	19,7	54,8	3,92	81,9	59,2	16,25	134,8	57,7	26,75	8,50	66,4	3,42	30	45,2	5,8	
1931	192,15	44,9	17,1/7	21,1	44,8	8,50	20,1	55,9	4,28	60,9	44,0	13	109,0	46,6	23,25	5,97	46,6	2,40	15	22,6	3,12	
1932	146,86	34,3	16,18/-	15,9	33,8	6,40	19,5	54,3	5,39	42,5	30,7	11,75	79,7	34,1	22	3,87	30,2	1,56	12	18,1	3,3	
1933	128,63	30,1	15,12/2	17,4	37,0	8,70	16,8	46,8	4,91	48,9	35,4	14,25	96,9	41,5	28,25	3,21	25,1	1,61	11	16,6	3,25	
1934	115,85	27,1	15,9/9	18,3	38,9	12,30	13,6	37,8	4,37	51,4	37,2	16,50	95,8	41,0	30,75	1,92	15,0	1,29	19	28,6	6,25	
1935	134,52	31,4	18,11/8	17,6	37,4	11,90	17,7	49,3	5,87	42,2	30,5	14	84,5	36,2	28	2,41	18,8	1,63	18	27,1	6	
1936	142,61	33,3	18,6/8	19,0	40,4	12,10	18,2	50,7	5,60	54,3	39,3	16,75	108,6	46,5	33,50	2,71	21,2	1,73	25	37,7	7,7	
1937	183,46	42,9	20,8/4	20,8	44,2	11,44	20,0	55,7	5,34	89,0	64,4	23,75	132,7	56,8	35,50	3,30	25,8	1,86	36	54,3	9,50	
Jan. 1937	166,88	39,0	18,12/6	23,7	50,4	13	22,0	61,2	5,88	88,2	63,8	23,75	141,9	60,7	38	3,92	30,6	2,14	5	38	57,3	10,3
Febr.	169,23	39,5	18,18/2	24,0	51,0	13,15	21,8	60,7	5,85	85,6	61,9	23	133,6	57,2	35,75	3,53	27,6	1,93	40	60,3	10,50	
Maart	174,86	40,9	19,9/1	26,6	56,5	14,45	23,3	64,8	6,25	88,6	64,1	23,75	138,9	59,4	37,25	3,59	28,0	1,96	44	66,3	12	
April	189,96	44,4	21,3/3	26,0	55,2	14,35	23,1	64,3	6,16	96,5	69,8	25,75	144,9	62,0	38,75	3,56	27,8	1,95	44	66,3	11,6	
Mei	201,20	47,0	22,7/6	24,3	51,6	13,35	22,7	63,2	6,04	97,4	70,4	26	142,9	61,1	38,25	3,25	25,4	1,78	38	57,3	10,25	
Juni	186,90	43,7	20,16/7	22,9	48,6	12,60	22,3	62,1	5,96	95,6	69,1	25,50	140,2	60,0	37,50	3,28	25,6	1,80	36	54,3	9,6	
Juli	189,87	44,4	21,1/3	22,4	47,6	12,32	21,5	59,8	5,71	95,8	69,3	25,50	142,2	60,8	37,75	3,42	26,7	1,88	34	51,3	9,1	
Aug.	188,67	44,1	20,17/6	18,8	39,9	10,35	19,6	54,5	5,19	98,9	71,5	26,25	145,0	62,0	38,50	3,30	25,8	1,82	33	49,7	8,8	
Sept.	186,01	43,5	20,14/3	16,3	34,6	9	17,4	48,4	4,64	94,1	68,1	25,25	131,3	56,2	35	3,19	24,9	1,76	34	51,3	9	
Oct.	188,16	44,0	20,19/8	15,2	32,3	8,42	15,5	43,1	4,15	83,6	60,5	22,50	117,7	50,4	31,50	3,02	23,6	1,67	30	45,2	8	
Nov.	185,91	43,4	20,12/10	14,4	30,6	7,99	15,2	42,3	4,04	74,6	54,0	20	103,9	44,5	27,75	2,86	22,3	1,58	27	40,7	7,1	
Dec.	173,86	40,6	19,7/1	14,9	31,6	8,28	15,5	43,1	4,15	69,5	50,3	18,50	110,1	47,1	29,50	2,71	21,2	1,50	28	42,2	7,3	
Jan. 1938	168,56	39,4	18,15/8	15,4	32,7	8,56	15,9	44,2	4,26	67,3	48,7	18	101,2	43,3	27	2,69	21,0	1,49	26	39,2	7	
Febr.	169,62	38,9	18,11/7	16,1</																		

	GE-SLACHTE RUNDRENDER (versch) per 100 kg Rotterdam		GE-SLACHTE VARKENS (versch) per 100 kg Rotterdam		DEENSCH BACON middengew. No. 1 Londen per cwt.			BEVROREN ARG. RUND-VLEESCH Londen per 8 lbs.			CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland			KOFFIE Loco R'dam/A'dam per 1/2 kg.		SUIKER Witte krist-suiker loco Rotterdam/A'dam per 100 kg.		THEE N.-Ind. thee-veiling A'dam Gem. Java- en Sumatrathee per 1/2 kg.		Indexcijfer voedings- en genot-middelen	
	f	%	f	%	Herl. Ned.Ct.	Not.	sh.	f	%	sh.	f	%	sh.	cts.	%	f	%	cts.	%		
1927	—	—	—	—	65,15	97,8	107/6	2,73	92,2	4/6	41,21	119,4	68/-	46,875	95,5	54,10	91,4	19,125	119,6	82,75	101,3
1928	93,—	98,2	77,50	90,8	66,80	100,3	110/5	3,03	102,4	5/-	34,64	100,4	57/3	101,1	63,48	107,3	15,85	99,1	75,25	99,3	
1929	96,40	101,8	93,125	109,2	67,81	101,8	112/2	3,12	105,4	5/2	27,70	80,2	45/10	50,75	103,4	59,90	101,2	13,—	81,3	69,25	91,4
1930	108,—	114,0	72,90	85,5	57,19	85,9	94/7	2,97	100,3	4/11	21,04	61,0	34/11	32	65,2	38,10	64,4	9,60	60,75	80,2	72,1
1931	88,—	92,9	48,—	56,3	35,72	53,6	63/6	2,44	82,4	4/4	13,84	40,1	24/7	25	50,9	27,10	45,8	8,—	50,0	42,50	56,1
1932	61,—	64,4	37,50	44,0	25,46	38,2	58/7	1,70	57,4	3/11	11,77	34,1	27/1	24	48,9	30,04	50,8	6,325	39,6	28,25	37,3
1933	52,—	54,9	49,50	58,0	30,74	46,2	74/7	1,54	52,0	3/9	9,30	26,9	22/7	21,10	43,0	22,83	38,6	5,325	34,5	32,75	43,2
1934	61,50	64,9	46,65	54,7	32,94	49,5	88/1	1,42	48,0	3/9 1/2	8,15	23,6	21/10	16,80	34,2	18,40	31,1	4,075	25,4	40	52,8
1935	48,125	50,8	51,625	60,5	32,—	48,1	88/5	1,19	40,2	3/3 1/2	8,15	23,6	22/6	14,10	28,7	15,21	25,7	3,85	24,1	34,50	45,5
1936	53,425	56,4	48,60	57,0	36,37	54,6	93/6	1,48	50,0	3/9 1/2	12,05	34,9	30/4	12,8	16,875	28,5	4,025	25,2	40	52,8	39,5
1937	71,275	75,3	61,85	72,5	42,27	63,5	94/1	1,90	64,2	4/3	17,35	50,3	38/8	16,625	33,9	22,375	37,8	6,225	38,9	53,50	70,6
Jan. 1937	64,60	68,2	52,75	61,8	41,22	61,9	92/-	1,81	61,1	4/1 1/2	24,50	71,0	54/8	16,75	34,1	22,125	37,4	5,575	34,9	50,50	66,7
Febr. " "	64,175	67,8	53,325	62,5	38,49	57,8	86/-	1,80	60,8	4/1 1/2	21,09	61,1	47/2	18,25	37,2	24	40,6	5,725	35,8	53,50	70,6
Maart " "	66,15	69,9	54,825	64,3	39,83	59,8	89/2	1,67	56,4	3/8 1/2	23,—	66,7	51/6	18	36,7	23,80	40,2	6,10	38,1	55	72,6
April " "	71,—	75,0	56,25	65,9	42,32	63,6	94/3	1,72	58,1	3/10	20,83	60,3	46/5	17,875	36,4	23,375	39,5	6,125	38,3	54,25	71,6
Mei " "	73,325	77,4	56,75	66,5	42,71	64,1	95/-	1,90	64,2	4/2 1/2	17,30	50,1	38/6	17,50	35,7	23	38,9	6,075	38,0	55	72,6
Juni " "	80,25	84,7	55,75	65,3	39,87	59,9	88/10	2,04	68,9	4/6 1/2	15,66	45,4	34/11	17,50	35,7	23	38,9	6,525	40,8	50,50	66,7
Juli " "	78,45	82,8	60,85	71,3	42,63	64,0	94/6	1,97	66,6	4/4 1/2	16,46	47,7	36/6	17,50	35,7	23	38,9	6,575	41,1	55	72,6
Aug. " "	77,875	82,2	67,875	79,6	46,32	69,6	102/6	2,13	72,0	4/8 1/2	17,61	51,0	39/7	17	34,6	23	38,9	6,50	40,6	54,75	72,3
Sept. " "	72,425	76,5	69,20	81,1	46,17	69,3	102/10	1,96	66,2	4/4 1/2	15,97	46,3	35/7	16,75	34,1	23	38,9	6,325	39,6	56	73,9
Oct. " "	69,975	73,7	70,20	82,3	43,70	65,6	97/6	1,91	64,5	4/3	12,55	36,4	28/-	15,75	32,1	22,875	38,7	6,40	40,0	55,25	72,9
Nov. " "	68,175	72,0	72,375	84,8	40,77	61,2	90/6	1,95	65,9	4/4	12,18	35,3	27/1	13,50	27,5	20	33,8	6,425	40,2	53,75	71,0
Dec. " "	68,95	72,8	72,15	84,6	43,23	64,9	96/2	1,92	64,9	4/3 1/2	11,07	32,1	24/8	13	26,5	17,25	29,2	6,40	40,0	47,75	63,0
Jan. 1938	70,825	74,8	70,375	82,5	43,54	65,4	97/-	1,96	66,2	4/4 1/2	12,18	35,3	27/2	13	26,5	16,10	27,2	6,175	38,6	51,25	67,7
Febr. " "	70,25	74,2	68,75	80,6	43,95	66,0	98/-	2,08	70,3	4/7 1/2	12,44	36,0	27/9	13	26,5	16	27,0	5,40	33,8	50,25	66,3
Mrt. " "	69,15	73,0	66,375	77,8	45,87	68,9	102/2	1,90	64,2	4/3	13,30	38,5	29/8	13	26,5	15,50	26,2	5,05	31,6	52,25	69,0
Mrt.-5 Apr. " "	70,—	73,9	65,—	76,2	46,20	69,4	103/-	1,79	60,5	4/-	12,56	36,4	28/-	13	26,5	15	25,4	4,75	29,7	53,75	71,0
12 Apr. '38	70,70	74,7	65,—	76,2	47,09	70,7	105/-	1,79	60,5	4/-	12,55	36,4	28/-	13	26,5	15	25,4	4,625	28,9	54,25	71,6

	GRENNHOUT Zweedsch ongesorteed 2 1/2 X 7 per standaard		VURENHOUT basis 7 f.o.b. Zweeden/Finl. per standaard van 4.672 M³		KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pond Veiling te Amsterdam		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 kg Amsterdam		GRONDNOTEN Gepelde Coromandel, per longton c.i.f. Londen		LIJNZAAD La Plata loco Rotterdam		Goud cash Londen per ounce fine		Indexcijfer agrarische grondstoffen	Algemeen Indexcijfer	Indexcijfer Indische uitvoer-producten		
	Herl. Ned.Ct.	Not.	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%					
1927	230,28	100,1	19,-	160,50	105,1	40,43	100,9	32,625	106,5	266,03	106,4	21.18/11	185,—	95,0	51,50	100,1	85/-	104,4	124,1
1928	229,90	100,0	19,-	151,50	99,2	47,58	118,7	31,875	104,1	254,10	101,6	21.-/-	185,25	95,1	51,45	100,0	85/-	102,0	94,8
1929	229,71	99,9	19,-	146,—	95,6	32,25	80,5	27,375	89,4	230,16	92,0	19.-/9	214,—	109,9	51,40	99,9	85/-	92,7	85,4
1930	218,43	95,0	18,1/2	141,50	92,7	25,36	63,3	22,625	73,9	175,55	70,2	14.10/4	181,75	93,3	51,40	99,9	85/-	69,6	60,0
1931	187,88	81,7	16,14/-	110,75	72,5	18,65	46,5	15,375	50,2	136,69	54,7	12.2/11	95,50	49,0	52,—	101,1	92/5	47,6	54,8
1932	136,14	59,2	15,13/4	69,—	45,2	11,15	27,8	13,—	42,4	130,52	52,2	15.-/4	70,—	35,9	51,25	99,6	118/-	35,1	43,0
1933	136,48	59,3	16,11/2	73,50	48,1	13,26	33,1	9,30	30,4	90,39	36,1	10.19/4	75,50	38,8	51,35	99,8	124/7	33,1	39,0
1934	134,02	58,3	17,18/4	76,50	50,1	12,07	30,1	6,90	22,5	71,90	28,7	9.12/3	72,75	37,3	51,50	100,1	137/8	31,8	37,3
1935	127,91	55,6	17,13/4	59,50	39,0	12,54	31,3	9,15	29,9	104,26	41,7	14.8/-	67,25	34,5	51,50	100,1	142/2	32,2	37,0
1936	139,98	60,9	17,19/10	78,25	51,3	15,40	38,4	11,90	38,9	113,49	45,4	14.11/7	85,—	43,6	54,60	106,1	140/4	39,0	42,2
1937	205,35	89,3	22,17/2	132,25	86,6	23,35	58,2	15,225	49,7	127,81	51,1	14.4/8	110,50	56,8	63,20	122,8	140/9	53,4	57,8
Jan. 1937	181,—	78,7	20,4/-	118,75	77,8	21,50	53,6	20,625	67,3	145,04	58,0	16.3/9	102,75	52,8	63,45	123,3	141/8	55,1	56,4
Febr. " "	187,95	81,7	21,-	125,—	81,9	22,75	56,8	17,95	58,6	132,01	52,8	14.15/-	99,25	51,0	63,60	123,6	142/1	54,1	57,0
Maart " "	201,84	87,8	22,12/-	135,—	88,4	25,—	62,4	18,05	58,9	137,54	55,0	15.8/-	106,75	54,8	63,60	123,6	142/4	57,5	61,5
April " "	208,79	90,8	23,5/-	135,—	88,4	28,50	71,1	16,875	55,1	138,95	55,6	15.9/8	114,50	58,8	63,45	123,3	141/5	59,3	60,4
Mei " "	211,29	91,9	23,10/-	137,—	89,7	26,25	65,5	14,95	48,8	127,60	51,0	14.4/-	112,50	57,8	63,15	122,7	140/8	56,7	60,2
Juni " "	211,01	91,8	23,10/-	137,50	90,1	24,25	60,5	14,325	46,8	130,85	52,3	14.11/7	110,50	56,7	63,10	122,6	140/7	54,8	58,0
Juli " "	212,—	92,2	23,10/-	136,25	89,5	24,—	59,9	14,525	47,4	137,65	55,0	15.5/4	113,—	58,1	63,15	122,7	140/-	55,2	60,2
Aug. " "	212,40	92,4	23,10/-	135,—	88,4	25,—	62,4	13,95	45,6	126,66	50,6	14.-/6	115,—	59,1	63,05	122,5	139/7	53,7	59,2
Sept. " "	211,08	91,8	23,10/-	135,—	88,4	25,—	62,4	13,15	42,9	120,84	48,3	13.9/1	115,25	59,2	63,05	122,5	140/4	52,4	57,9
Oct. " "	210,65	91,6	23,10/-	135,—	88,4	23,—	57,4	13,50	44,1	121,70	48,7	13.11/7	116,75	59,9	63,—	122,4	140/6	50,4	56,1
Nov. " "	209,46	91,1	23,5/-	132,50	86,8	18,—	44,9	12,50	40,8	109,57	43,8	12.3/3	110,50	56,7	63,10	122,6	140/1	47,7	53,2
Dec. " "	206,69	89,9	23,-	125,—	81,9	17,—	42,												

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 11 April 1938

Activa.			
Binnel. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 8.618.762,09 Bijbnk. „ 140.444,23 Ag.sch. „ 375.617,34	f	9.134.823,66
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„	—
Idem eigen portef.	f 5.400.000,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	5.400.000,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 284.952.686,07 ¹⁾ Bijbnk. „ 2.081.346,15 Ag.sch. „ 26.898.139,88		
	f 313.932.172,10		
Op Effecten enz.	f 312.932.288,44 ¹⁾		
Op Goederen en Ceel. „	999.883,66	„	313.932.172,10 ²⁾
Voorschotten a. h. Rijk	„	—
Munt, Goud	f 113.537.485,—		
Muntmat., Goud	„ 1.356.933.475,30		
	f 1.470.470.960,30		
Munt, Zilver, enz. „	15.423.061,10		
Muntmat., Zilver „	„	1.485.394.021,40 ³⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen	„	42.070.438,83
Gebouwen en Meub. der Bank	„	4.600.000,—
Diverse rekeningen	„	9.819.554,10
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	„	10.193.915,19
	f 1.881.044.925,28		
Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefondsen	„	4.338.707,82
Bijzondere reserve	„	6.600.000,—
Pensioenfondsen	„	11.360.072,04
Bankbiljetten in omloop	„	915.199.730,—
Bankassignatiën in omloop	„	82.808,99
Rek.-Cour. (Het Rijk saldo's: Anderen)	f 84.056.518,88 „ 833.581.389,44		
Diverse rekeningen	„	917.637.908,32
	5.825.698,11		
	f 1.881.044.925,28		
Beschikbaar metaalsaldo	f	753.177.385,04
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„	1.882.943.460,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	„	—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 65.883.125,—
2) Waarvan in het buitenland f 82.840.371,41

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
11 April '38	113537	1.356.933	915 200	917.721	753.177	81
4 „ '38	113557	1.352.229	934.088	876.259	755.304	82
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
4 „ 1938	9.099	—	298.393	5.400	9.634
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
9 Apr. '38 ²⁾	136.760	—	192.170	75.460	29.708
2 „ '38 ²⁾	136.660	—	187.890	80.590	29.268
12 Apr. 1938	116.574	19.248	188.575	80.352	28.251
5 „ 1938	116.574	19.577	187.874	79.790	29.085
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
9 Apr. '38 ²⁾	1.370	75.690	—	69.160	51
2 „ '38 ²⁾	1.740	76.170	—	69.480	51
12 Apr. 1938	2.651	11.079	50.737	66.886	51
5 „ 1938	2.461	10.856	50.199	65.360	51
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
6 April 1938	327.250	489.694	36.713	10.120	20.150
30 Mrt. 1938	327.234	485.410	40.997	8.702	20.221
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
6 April '38	111.886	12.833	112.447	36.760	37.556	23,2
30 Mrt. '38	110.816	17.767	108.132	37.383	41.824	25,6
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
31 Mrt. '38	55.807	402	18	11.721	827	4.822	3.200
24 „ '38	55.807	423	39	13.013	827	4.382	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort.k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
31 Mrt. '38	5.575	4.134	98.095	26	2.207	21.409
24 „ '38	5.575	2.768	94.815	37	2.181	22.174
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 April 1938	70,8	20,3	5,3	5.504,0	47,6
31 Mrt. 1938	70,8	20,3	5,2	5.812,6	63,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
7 April 1938	114,1	1.359,8	5.476,3	1.245,1	209,9
31 Mrt. 1938	95,6	1.236,0	5.621,6	1.323,3	213,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) w.o. Rentenbankscheine 7 Apr. 31 Mrt. resp. 18, 7 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1938	Goud munt en metaal	Munt en diversen	Buitenlandse deviezen en goudwaarden	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
									Schatkist	Partic.
7/4 ..	3.138	50	1.132	200	36	150	228	4.451	14	383
31/3 ..	3.132	54	1.089	213	54	150	228	4.419	37	379

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾	„Other cash“ ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
23 Mrt. '38	9.207,1	9.197,2	477,8	9,5	0,5
16 „ '38	9.198,2	9.188,6	478,2	8,1	0,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
23 Mrt. '38	2.564,0	4.119,9	7.914,9	133,3	80,5	—
10 „ '38	2.564,0	4.124,9	7.917,3	133,3	80,4	—

Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
16 Mrt. '38	5	8.889	12.255	5.733	26.019	5.223
9 „ '38	14	9.020	12.242	5.735	26.204	5.258

De posten van De Ned. Bank, de Javascche Bank en de Bank of England zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de betreffende valuta.